

Magyar nyugoti vasut.

GYŐR-SZOMBATHELYI vonalrész üzletmegnyitása.

Alólírt igazgatóság a t. cz. közönségnek köztudomására hozza, hogy a magyar nyugoti vasut

GYŐR-SZOMBATHELYI

vonalrésze 1871-dik évi október hó 1-jén, valamint a személy- ugy az áruszállításra nézve is, a következők és pedig:

Győr,	Vaszar,	Kis-Czell,
Ménfő (megállapodási hely),	Pápa,	Asszonyfa,
Szemere,	Mezőlak,	Sárvár,
Gyömöre,	Vinár (megállapodási hely),	Vép és Szombathely

állomásokkal a közforgalomnak átadatni fog.

Ménfő és Vinár megállapodási helyek csak személy- és podgyász- szállításra berendezvők.

Az osztrák-magyar vaspályáknál érvényben levő üzleti — és szállítási-határidőre vonatkozó — rendszabályok, a magyar nyugoti vasutnál is alkalmazásba jönnek.

A személyszállításra vonatkozó menetrev külön fog közzététetni. A magyar nyugoti vasut általános és állomási árszabásai a t. cz. közönség által minden állomáson betekinthetőek, azonfelül azok az igazgatóságánál (Budán, Kluseman-ház, Széchenyi-utca 61 1/2 sz. a.), hol minden közelebbi értesítés is adatik, és a menetjegy-pénztáraknál is megvehetőek.

A t. cz. közönség nagyobb kényelme és a forgalom könnyítése czéljából egy kereskedelmi ügynökség összekötve egy szállítási irodával állítatott fel, és ez — Lázár Bernát és Holländer B. urakra Pesten, (bálvány-utca 20. sz.) egyesülten a Schreiber D. fiai czégével Győrött és főközlöteivel Pápan és Szombathelyt — ruházattal, mely ügynökség minden a magyar nyugoti vasut utján eszközendő személy-, utimálha-, gyorsáru- és teher-szállításra vonatkozó értesítést pontosan és készséggel adand.

Budán, 1871. szeptember havában.

Az igazgatóság.

MENETREND

vegyes- és személyszállító-vonatoknál a

GYŐR-SZOMBATHELYI VONALON.

Érvényes 1871. évi október hó 1-től további intézkedésig.

A vastagon nyomott számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 percig tartó éji időt jelezik.

Mértőidők	Győrtől Szombathely felé.				Mértőidők	Szombathelytől Győr felé.			
	Állomások		Vegyes vonat 11. szám	Személy vonat 1. szám		Állomások		Vegyes vonat 12. szám	Személy vonat 2. szám
			óra perc	óra perc				óra perc	óra perc
	Csatlakozások	Budáról este 9 48 Sz.-Fehérvárról 12 9 Uj-Szőnyről 3 50 Bécsből (ostrik állam vasut) reggel 7 40 Lajtai Bruckból 9 32				Csatlakozások	Kanizsáról este 2 18 Bécsből (déli vasut) 7 10 Bécs-Ujhelyről 9 48 Sopronból 11 53		
	Győr	reggel 5 30 Ménfő * 5 56 Szemere 6 13 Gyömöre 6 37 Vaszar 7 4 Pápa 7 21 Mezőlak 7 36 Vinár * 7 55 Kis-Czell 8 37 Asszonyfa 8 49 Sárvár 9 20 Vép 9 47 Szombathely 10 21	délután 12 10 12 35 12 49 1 11 1 36 1 52 2 17 2 32 2 57 3 5 3 32 3 55 4 29			Szombathely	reggel 8 30 Vép 8 53 Sárvár 9 40 Asszonyfa 10 4 Kis-Czell 10 31 Vinár * 11 1 Mezőlak 11 28 Pápa 11 50 Vaszar 12 25 Gyömöre 12 45 Szemere 1 17 Ménfő * 1 45 Győr 2 25	délután 5 37 5 55 6 31 6 49 7 13 7 19 7 43 7 58 8 12 8 18 8 33 8 56 9 14 9 26 9 46	
	Csatlakozások	Sopronba este 7 19 Bécs-Ujhelyre 9 3 Bécsbe (déli vasut) 10 34 Kanizsára 10 18				Csatlakozások	Lajtai Bruckba este 6 30 Bécsbe (állam vasut) 7 50 Uj-Szőnyre 11 13 Sz.-Fehérvára 2 59 Budára 6 5		

* Ménfő és Vinár megállapodási helyek, melyek csak személy- és mállha-forgalomra vannak berendezve. (Utányomás nem díjazatik.)

Az igazgatóság.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott sajtó nyomdájában Pesten 1871. (egyetem-utca 4-dik szám alatt).

Pest, október 8-án 1871.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk: Egy négyszer hasábotott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígdtásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszori ígdtásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalk számára hirdeményeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Hassenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígdtás után 30 krajczár.

Desjardins Ernő.

Bármily ekkeseredett harczok rázzák is föl időről időre világrészünk nyugalmát, bármily gyűlöletben s engesztelhetlen ellenségeskedésben lángoljon is olykor nemzet nemzet ellen, az emberiség solidaritását egy téren: a szellemi haladás s annak egyik főszköze, a tudomány terén nem lehet tagadni. Ha az örök béke rajongó agyvelők ábrándja is még ma, s messze látszik az idő, melyben nem lesz többé az: hogy el fog jöni egyszer, arról csak az kételkedhetik, ki a tudományok s általában a szellemi haladás közössége iránt érzékkel nem bir, vagy azok vivmányainak becsét s hatását kicsinyli. Guttenberg találmánya a nemzetek közt az első szétörhetlen kapesot képezés s képezi napról napra inkább. A gőzmozdony, a távirtda, látható s kézzel fogható kapesok, melyek minden népet összehoznak s összekötnek. Ilyen a tudomány minden vivmánya s a szellemi haladás minden mozzanata. A mi egy lángész agyában támadt, csakhamar egész nemzetnek s utána az egész emberiségnek közös tulajdonává válik. Ezen a téren, ha elkekeredett vitatkozók vannak is, ellenségek nincsenek. Minde-nik szolgál mindeniknek, akarva nem akarva; mindenik felhasználja a másik tulajdonát, tovább viszi a másik kezdeményét s az eredményeken megosztoznak mindnyájan. Itt ki-zárólagos tulajdon nincs, a legteljesebb vagyon-közösség uralkodik. Az egyén- vagy egyes nemzet tudományos kin-cse mindnyájáé, közös az egész világgal.

DESJARDINS ERNŐ.

A szellemi törekvések s tudományos haladás e köztársaságában, vagy ha ugy tet-szik phalanstère-jében minden nemzet anynyit ér, a mennyi közhasznra való kincscsel rendelkezik s annyit érdeket bir költeni n.aga iránt, a mennyit ez érdeklődésért viszont adni tud. S ha hazánk s az itt még részint rejlő, részint szunyadozó vagy fej-

ama solidaritásnál fogva is, melyben magunkat a civilisatio vezér-nemzeteivel érezni szeretjük.

Desjardins Ernő ismeretes már nálunk a mult nyáron tartott nagy érdekű felolvasásából, melyek egyike a Dunáról, másika

az utóbbi párisi eseményekről szólott, s melyekről akkor a pesti lapok mindenike adott hosszabb-rövidebb közleményt és méltatást. Ő tizenkét év óta az ó-kor történelmének, a történelmi összehasonlító földrajznak és a régiségtanak tanára Páris legelső rendű főiskolájában, mely egész Franciaország számára tanárokat képez. Számos utazást tett Keleten, több ízben volt hivatalos küldetésben, tudományos fölfedezések érdekében; hat hónapot töltött 1867-ben a Duna-torkolat ágazatai közt a Dobrudzásban s e minket annyira érdeklő folyó tengerbe szakadásának csatornázását illetőleg oly tervet dolgozott ki, melyet nemcsak a romániai kormány elfogadott, de nálunk is örömmel üdvözölt a szakértők közvéleménye, mint a Duna szabad lefolyásának biztosítékát. Fontos és nagybecsű tanulmányt adott ki a Középtenger három fő-folyójáról: a Nilről, Dunáról és Rhone-ról.

Egy másik rendbeli tanulmánya, melylyel négy év óta foglalkozik: a Peutinger-féle táblák új, teljes és pontos kiadása, melyek az ó-kor történelmére és földrajzára a legteljesebb világot vetik. A francia kormány e munkára már 30 ezer frankot költött, s az eddig megjelent kiadványokból a mi nemzeti muzeumunkat is gazdagította egy példánnyal. Desjardins tanár e műben már épen Pannoniaig jutott el, s szándéka, — el-terve a külföldi tudósok szokásától — a római utakat, városokat, várakat, telepeket, könyvtárainkban czirkalom-mal meghatározni s kijelölni; e végett a jövő évben ismét hazánkba szándékozik jöni, s ha a nemzet az erre szükséges csekély költséget nem fogja sajnálni, az egész tudós világot érdeklő becses munkával ajándékozand meg, t. i. minden eddigi ingatag helyrajzot mellőzve, valódi adatokon, maradványokon és műemlékeken határozza meg a pannoniai római világot.

Munkatársul derék régiség-tudósunk Rómer Flóris vállalkozott, ki a római erőditésekről már két ízben is tartott fölolvasást az akadémiában s a hajdani Pannonia területét faluról falura bejárva bő adatokat gyűjtött. Oly munka, mely nemcsak minket, kik ma Pannoniát országunk egyik részül bírjuk, hanem az egész tudós világot fogja érdekelni.

Desjardins, ki Olaszország műrégiségeinek ismertetése körül is páratlan érdemeket szerzett magának a tudományos világban, különösen a híres Borghesi Bertalan (a fölirat-tan alapítója s a római közigazgatás történetírója) nagyszerű gyűjteményének kiadása által — melyből a megjelent 8 kötet több mint 200 ezer frankba került Franciaországának, — Desjardins, mondjuk, most hazánk műrégiségei kiaknázására fordította figyelmét. Meglepetve — mint maga mondja — nemzeti muzeumunk kevésbé ismert s kevesektől méltányolt és a világtól mintegy elrejtett műkincsei által, meglepetve különösen a római korszak emlékeinek ritka fonsosságától, melyeket itt Rómer tanár buzgalma gyűjtött össze, — szünetidejét ezek tanulmányozására kívánta fordítani. Többet kétszázalé az emlékek közül lerajzolt és megmagyarázott; mert már első itt jártakor ugy nyilatkozott, hogy ily érdekes és becses nemzettörténeti anyagot a Vatikánon kívül sehol sem látott felhalmozva Európában s egyedül azért jött vissza, hogy hetteket töltvén muzeumunkban, ezeket a tudós világgal is megismertethesse. Desjardins érdeme, hogy magunk előtt is feltüntetette ritka becset annak, a mit bírunk. Az ő tekintélyes szava, mint európai hírszakemberé, eszközölte ki azt, hogy a kormány, a nemzeti muzeum igazgatója által fölterjesztett munkatervet elfogadván, az arra szükséges s aránylag csekély költséget megajánlotta. Most kettőzött erővel foly a már boldogult Eötvös minisztersége alatt megkezdett rendezés és föllállítás, jelesen a *kő régiségek* ismertetése, melyek körül Desjardins tanár páratlan szakértelemmel, pontossággal jár el, megfejtve s magyarázva, a mi fölött még eddig kétféle s homály borongott is. A *kő régiségek* körül folytatott tanulmányai eredményét a tudós világgal — s velünk is közlendő: azok leírását, Rómerrel egyesülten, magyar és francia nyelven készült közrebocsátani.

A párisi Ecole normale tudós tanára nem akar addig távozni körünkől, míg — barátai kérésének engedve — ismét két nyilvános fölolvasást nem tart, melyeknek tárgya rendkívül érdekes leand reánk nézve. Első fölolvasását október 10-én d. u. 4^{1/2} órakor (az evang. iskola nagy termében) tartja, s tárgya: „Hol kezdődik Magyarország története?“, keresve a legelső biztos történelmi nyomokat e haza földjén, sokkal mielőtt azt magyarok lakták volna. A második fölolvasás (ugyanazon helyiségben) október 12-én lesz s tárgya: „A nemzeti muzeum régiségi osztályának gazdagsága.“ E fölolvasásban a muzeum emlékei közül néhány legérdekesebbet fog bemutatni és megmagyarázni, s ki fogja tüntetni az összefüggést e római koru emlékek, s néhány a muzeum részére közelebről szerzett arany régiség között, melyeket a hallgatóságnak be is fog mutatni; valamint nemzeti viseletünk s ékszeraink eredetét is földeríteni.

Azt hisszük, elég e fölolvasások tárgyát csak jelentenünk, hogy irántok az érdeklőséget felköltsük, még azokban is, kik Desjardins mult nyári két előadását nem hallották.

— a —

Hafiz dalaiból. *)

Szemeidnek elbájoló
Varázsára, kis leány,
Arczvonásid talányára,
Mely büvöképén hat reám;
Ajkaidnak rubinjára,
Melyből élelviz fakad,
Szimpompára, illatodra,
Mit nekéd a tavasz ad;
Utadnak porfellegére,
Mely reményem lugasa,
Lábaidnak porára, mit
Irigy árviz olmosa;
Lépteidre, melyek fogoly
Madárénál kecsesbök,
Szemeidre, miknél hűbben
Zergéd nem epednek;
Lágy lehedre, mely a hajnal
Szellőjeként szárnyra kél,
Fürteidnek illatára,
Mely lebeg mint esti szél;
Ajkaidnak ónkészára,
Mely szememnek pecsétje,
A gyöngyosorra, melyet elrejt
Ajkaidnak szekrénye;
Két arczodra, mely az észnek
Pompás rózsá-ligete,
Tökinteted mezejére,
Hová arczom tövede:
Megenekszik Hafiz nekéd,
Ha rá nézesz kegyesen,
Minden javát, s életét is
Feláldozza szivesen.

Persából fordította

Erődi Béla.

Channing a szegényekről.

(Vége.)

A szegénység az aljas gyönyörökben talál menedéket.

A szegényeknek egy borzasztó megpróbáltatására térek át. Mig inséges állapotok sok olyan élvezetet megtagad tőlük, mely minden oldalról a szemökbe ötlök s kívánságukat felgyújtja, a lealacsonyított élvezeteket könnyen elérhetővé teszi rájuk nézve. Az emberi természetnek égető szomja van az élvezetek után, melyek felizgatják az élet egyformaságát megszakítják. Kellemes köréből ez az érzés ragadja ki a gazdagot, hogy új jeleneteket keressen, melyek mulatassák és meghassák.

Mennyivel inkább gyötörheti ez az érzés azokat, kiket a nélkülözés és nyughatatlanság terhe lesújt! Mennyivel inkább kívánhatja a szegény, hogy az élet nyomasztó valódiságát bár egy percze elfelejtse! Mi-féle alkalmat ad vagy hogy nekik a társadalom a menekülésre? A tudomány és civilizáció miféle ajándékot nyújt nekik? Erős italokat, égető pálinkát, mérge- és láng-folyadékot, a pokoli tűz képét!

Szomszédságában mindenik szegény megtalálja a Léthe vizét, mely néhány percze minden megaláztatását és minden bánatát a feledés édes mámorába meríti.

Azok közülünk, kiknek élvezet-szomját az ártatlan szórakozások sorozata rendesen kielégíti, kik csak olyan dolgokat találnak maguk körül, a mi őket mulattatja s felvidíti, azok nem tudják ezen kísértések erejét megérteni.

Az a szegény, ki nem részesült nevelésben, kinek nincsenek segédforrásai: sem a könyvekben, sem családijában, kinek asztala teritetlen, kamarája üres, szállása komor, sem összejöveteli helyök nincsen, a hol tisztességes szórakozást találjanak, a kétségbeesés, az adósságok, az alázatos szolgáltság és a kimerítő nehéz munkák terhétől

*) Mohammed Semszeddin Hafiz persá lantos költő egyike azon keleti költőknek, kik Európában is nagy felhőtűt okoztak, született Sirakban, meghalt 1389-ben. Dalaiból nekünk egy eszes kötet hagyja el a saját Tettey Nándor kiadásában, melyből a jelen költeményt mutattam nyul közlőjük.

lesujtva, egy irtóztató ösztön által taszítatva, a mértéketlen kicsapongás barlangjaiba rohan, s itt olyan nyomorba merül, mely mindazon kinoknál, miket az ember feltalált, kegyetlenebb. Mert ez az ész szövétnéket kioltja, az emberiség jellemét láb-bal tiporja s az isten képét, a mennyire töle telik, elhomályosítja és vadállat lesz.

Borzasztó nyomor! S ne felejtsek el, hogy ezt a nyomort attól a civilizációtól kapják, a melyben éltek. A szegény a tudomány és művészet tökéletesítésének az áldozata, mert a tudomány és művészet sokszorozza meg azt a mérget, mely őket megromtja. Ők a gazdagok áldozatai, mert a gazdagok töképezze állítja fel a veszgyárat, s halálos kísértésekkel veszi őket körül. Ők a társadalom részletes fejlődésének is áldozatai, mely gyönyörökkel s kísértésekkel körvezi őket, a nélkül, hogy lelkökben az ellentállásra való elégséges erkölcsi erőt felbresszenek.

Ezek a szegények hátrányai. Ez olyan állapot, mely az értelem és érzelem fejlődése elébe különös és számos akadályokat gördít, mely az önbecszeret és önuralommal igen rozsz mestere. A szegények oly helyzetben vannak, hogy önmagukról, az emberi élet és természetről igen lehangoló eszmét szerznek maguknak. Az ő erkölcsi és értelmi erejük öntudata mélyen alszik. Hitök, az isten jóságában, az erényben és a halhatatlanságban, sorsok sötétsége által el van homályosítva. Tudatlanul, elesüggesztve, erős kísértéseknek kitéve, nincsen-e testvéreik felett az a szent joguk, hogy tőlük olyan segítséget várjanak, a melyben még ez ideig soha sem részesültek?

Azt hiszem, eléggé megmutattam, hogy a szegények legtöbb és legnagyobb bajának erkölcsi eredete és jellege van; az önk érdekét ezért ohajtom én felbeszteni. A testi fájdalmak iránt sajnálkozást érzünk; mikor fogja a nagyobb nyomorúság szívünket meghatni?

Vagy semmi érdeket gerjesztöt sem találnak abban, hogy mindenik nagy városban lakik egy sereg emberi lény, kik a silyedés legalsóbb fokára esnek vagy estek, sötét és piszkos szobákban laknak, vagy nyirkos odukban, hová a nap nem süt, a frís levegő nem hat, hol a szem semmi szépet nem lát, a fül folytonosan megbotránkozik, hol a külső sötétség a lélek sötétségének hű tükre, hol az isten nevének csak káromlásban hallani, hol a jótékonyaságot nem ismerik, csak úgy mint a restség meenedékét, hol a gyermekek durva, vad szokások, tisztátalan beszédek s a mértékletlenség gözkörében nő fel, mindaddig, míg mint tekerő koldust utra nem bocsátják.

E lakokból élesebb kiáltás hangzik mint az éhség átható sikoltása; segítséget és erőt kérnek tőlük.

Én nem mondom, hogy mindenik szegény olyan, a milyennek leírtam Távol legyen tőlünk; a föld savát, a világ világságait ő köztük találjuk. A bünn és nyomor közt nincsen szükségképeni összeköttetés. A keresztyénység nem ismer rangkülönbséget, minden állapot szükségéinek egyformán megfelel; de az igaz, hogy a nyomor az erkölcsi silyedés felé hajlik; e vesztély elleni küzdelést a legszentebb kötelességünknek a legbecsesebb kiváltságunknak tekinthetünk.

A nagy erkölcsi eszmék csirái minden lélekben megvannak.

Az emberek igazi nevelése a nagy erkölcsi eszmék fejlesztésében áll; azaz: a kötelesség, a jog, az igazság, a méltányosság, szeretet, az önfeláldozás, az erkölcsi tökéletesedés, a boldogság és halhatatlan

A mont-cenis alagut.

A mont-cenis alagut, — tévesen nevezve így, mert a tulajdonképp Mont-Cenis nevet viselő hegy-csúcsotól negyedél mérföldnyire délnyugatra van a hegy átfurva, s így csak általában Alp-alagutnak kellene nevezni — a béke legnagyobb művei közé tartozik, melyeket a tudomány, a munka és kitartás századunkban végrehajtott. Ha fonsossága a suzi csatornánál kisebb is, nagyszerűségben bizonyosan nem áll mögötte. Az örökké födte béröz hátat vasutal nyergelni meg, s a gőz erejével és gyorsaságával röplüni át ott, hol Hannibal, Caesar, Nagy Károly, sőt még csaknem korunkban I. Napoleón is, oly mondhatlan nehézségek közt s csaknem ember fölötti erőlködéssel törtek utat maguknak s hadseregeiknek, ez is vakmerő gondolat s nagy tett volt. A Fell-rendszerű vasut, mely a Mont-Cenis föl s ismét lekanyarog, oly vívmánya volt a tudománynak, melyely az emberi szellem, mondhatók, megelőzhetett volna, egy időre legalább.

Nem elégedett meg. Átfúrta a hegy tövét, ott hol dereka csaknem két német mérföldnyi vastagsága, s körülbelül hét ezer ölnyi alaguton vezetni át a gőzmozdony sineit, ez volt a nagy terv, mely ma valósulva van s az Alpok egyik oldalát a másikkal egyenes vonalban köti össze. Kétféle az első eszme? ki a kivitel első elhatározása? ki a kivitel lehetősége? kié, kiké maga a kivitel érdeme? hálátlanság nélkül ezekről megfeleltünk nem szabad, mikor a nagy mű teljesült, s az emberi ész és munka e dicső diadalát ünnepljük.

Az első, kinek agyában az eszme támadt; Bardonnèche-t és Modane-t, azt a két pontot, hol most az alagut csakugyan létesült, ily uttal kötni össze, Medail József volt, csaknem negyven évvel ezelőtt. Az eszme érdeme az övé. De talán maga sem hitte, hogy az ily aránylag rövid idő alatt létre jöhessen. Nagy eszméknél a fogamzás és a valósulás, többnyire, oly messze vannak egymástól. Medail József piemonti, s épen bardonnèche-i születésű, utméről volt, s már 1832-ben jött arra a gondolatra, melyet 10 éven át, 1842-ig csak magában érelt, hogy az Alpokat a kijelölt ponton át lehetne furni, akkor még csak közönséges s nem vasuti közlekedés számára. Tudni kell, hogy akkor s még később, az alagut egész tervezése, sőt a munka megindításakor is, nem volt szó Olasz- és Franciaország összekötéséről; a Mont-Cenis mindkét oldala, az alagut két végpontja Bardonnèche és Modane, egyiránt a szárd királysághoz tartozott, mely akkor Piemontból, Genauból, Savoyából és Szárdinából állott. E kis, de lelkes és derék ország egészen e nagy mű érdeme; alig öt millió népességgel, aránylag csekély területen, alig másodrendű hatalom Európában, a kis alp-alji állam, munkás, erőtelen, vállalkozó népevel, adta ezt a példát Európa nagyhatalmainak. Mert e kis nemzet élen a munka megkezdésekor egy férfi állt, kinek az egyesült Olaszország mai területe s hatalmi állását köszöni: Cavour gróf, Viktor Emanuel király minisztere, a nagy államférfi, kit a történelem a tizenkilencedik század legbölcsőbb, legerélyesb s legderékabbjai közé soroz. Ő, erős meggyőződéssel nemzete egysége s nagy jövője iránt, már 1859. előtt oly tüdőv reformokat eszközölt kis hazája beligazgatásában, melyek azt képessé tették a nagy vállalatra: Olaszország egyesítésére, mit ő — annak tulajdonképi szerzője, meg nem érthet. Ő a nagy Alp-alagutnak is, mely most megnyit, a tulajdonképi létrehozója. A Medail József eszméjét az akkori piemonti kormány (1842-ben) elfogadván, előleges fölméréseket s vizsgálatokat rendelt el Sisonda piemonti geológus és Maus belga mérnök vezetése alatt; s a vonal irányja ki is tüzött. De az 1848 — 9-ki bal-események a tervet eljéttették. 1856-ban a Cavour kormánya vette föl azt újra. Az akkori közlekedés- és közmunka-miniszter Paleocapa (maga is jeles szakember s a természettanára a turini egyetemen) tanulmánya tárgyává tette a kérdést, s e tanulmányok alapján merve magát Cavour a kivitelre elhatározni. A mint Cavour az „exequatúr“t ráadta: a nagy mű végrehajtsa biztosítottak volt tekinthet.

A kivitel azonban, egy szinte két mérföld hosszú hegy-átfurás, oly nehézségekkel járt, melyeket elhárítani: az erómítani tudományának a legnagyobb erőfeszítésre, új feltalálásokra s addig nem kisértett eszközök alkalmazására volt szükség. E nehézségekről s azok legyőzése módjáról némi fogalmat akarunk adni olvasóink közül azoknak is, kik nem bírnak a részben szakímeretekkel.

A hegy átfurásának mindkét oldalról egy-

ság eszméjének megértésében. Ez eszméknek az eleme vagy csirája minden lélekben megvan, lényegét képezi, és végtelen kiterjedésre van hivatva.

Ezek a mi természetünk előjogai. Ez emberiségünknek az alapja! Ez eszmék kifejtésében áll az élet nagy munkája. Az a fény, melyet áraszt, az a szeretet, melyre lelkesít, az az akaraterő, melyet ébreszt, s melynek minden cselekedeteink felett uralkodni kell, ezek azon egyedüli mértékek, melyek után az emberi művelődést megítélhetjük.

A szegény a legnagyobb nevelésben is részesülhet.

E nézetek azt bizonyítják, hogy a szegények a legmagasabb nevelésben is részesülhetnek.

Nem a kívülről nyert tudomány, hanem a lélek elvei és elemeinek fejlődése az, a mi az egyének igazi haladását képezi.

Tagadhatatlan, hogy az elemek mozgásba hozására a tudomány lényeges dolog; de az, mi ezt leginkább elősegíti, a szegények épen ugy módjában van, mint a gazdagok.

A társadalom, tapasztalás és természet, a mi morális nagy mestereink, ezek éltetik lelkünket, s nemcsak néhány kiváltságosoknak nyitják meg iskolájukat, s nemcsak néhány fölavatottaknak fedezik föl titkaikat, hanem minden emberre egyenlően terjesztik kijótkonyaságukat és világságukat.

Ismételtem, hogy a szegények a legmagasabb nevelésben is részesülhetnek, sőt néha el is érhetik: gyakran tudomány nélkül is bölcsébbek a bölcsésznél. A csillagászok lenézik őket, pedig tekintetök a csillagokon is tullelmedik. A geológusok megvetik, pedig tekintetök a föld közepénél is mélyebben hat; a saját lelkökbe tisztán látnak, s hatalmasabb, istenibb elemeket fedeznek ott föl, mint a minők azok, melyek a szárazföldeket a tenger mélyéből fölemelték. Más szavakkal, az előbb említett nagy eszmék néha jobban ki vannak fejlődve a szegényeknél, mint a tudósok és nagyhirű embereknel; s ebben az esetben a szegény nevelését, tartjuk a jobbiknak.

A szegények erkölcsi nevelésében mindenki-nak részt kell venni.

Barátaim! A szegényeket fenyegető vesztélyeket én megismertettem önnökkel, valamint azon nevelésnek a méltóságát és értékét is, melyet ők is elérhetnek. Azt a meggyőződést akartam az önk szívébe becsépegtetni, hogy mindnyájunknak ünnepélyes és erkölcsi kötelessége a szegények ügyét élénk részvétellel fölkarolni s tehetségünkhez képest morális kulturával ellátni.

Ismételtem, hogy az ő testi szükségéik és fájdalmaik iránt nem akarom a részvétet csökkenteni. Azon ürügy alatt, hogy lelküket gondozzuk, ném szabad testöket elhanyagolni; de másrészt ha külső szükségéiket kielégítettük, ne képzeljük, hogy már ezzel minden keresztyéni kötelességünknek megfeleltünk.

A feleslegünkben néha-néha alamizsnát adni még nem elég; a szegényeket ugy kell tekintenünk, mint a kik az éhség és hidegnél nagyobb csapásoknak is ki vannak téve, mint oly lényeket, kiknek az evés vagy a tűzhely meglégnél magasabb hivatások van.

A Jézus szeretetét a szegények iránt ne nézzük örültségnek vagy vak rajongásnak, hanem az emberi természet minden alakja iránti illetékes nemes szeretetnek.

Szükséges, — hogy ugy fejazzem ki magamat, — hogy szegény testvéreinknek a lelke láthatóbb, megfoghatóbb s kiemelke-

szere, szemben kellett történni, mert világos, hogy a munka így, épen kétszerre kevesebb idő alatt éri végét. De a működési vonalnak viszont csaknem képzelhetetlen pontossággal kellett ez esetben meghatározni; mert a két végpontot összekötő egyenes vonaltól a legparányibb eltérés is keservesen bosszulta volna meg magát; a mi kezdetben egy vonalnyi, vagy csak egy hajszálnyos eltérés lett volna, az a hegy közepén (4-4 ezer ölle a két végponttól) néhány száz lábnyi különbséget okozott — ezzel az egész alagút tönkre ment volna. Az irányvonal tehát meghatározatott s annak folytatában a hegy-csúcs tetején mérnöki jel állították föl; ugyan e vonal nyújtványában az alagút torkával szemben, és pedig természetesen a hegy mindkét oldalán egy-egy mérnöki észlelde rendeztetett be, hol egy rendkívüli pontosságú theodolit (táveroel ellátott szögmérő) úgy állították föl, hogy távcsőve hajszálpontossággal a hegytetőn álló jelre s egyszersmind a mindig beljebb-beljebb fűrt alagutban elhelyezett világító pontra legyen függesztve. Ez eljárás az egyenes vonaltól a logikisebb eltérést is lehetetlenné tette. S valóban az eredmény igazolta a számítást; mikor 12 évi munka után a két akna összetalálkozott: egy hüvelyknyi eltérés sem mutatkozott a két mérföld hosszúságon! A pontos összetalálkozást pedig még egy másik körülmény is nehezítette.

Az alagút két végpontja nem áll egyenlő magasságban a tenger színe fölött; jelesen a modanei tetemesen alacsonyabb fekvésű, mint a bardonnéchei. Azonban két felől történni a furás, mindkét részre lefolyást kellett engedni a víznek, s így a hegy közepe felé némi emelkedést adni az alagutnak. Természetes, hogy ez emelkedésnek az alacsonyabb ponttól tetemesen nagyobbnak kellett lenni mint a másiktól. A hegy s benne az alagút átvezetési rajza mutatja, hogy az alagút legmagasabb pontja a közepén van, 1338 méter a tengerszint fölé; a bardonnéchei oldaltól a pont-hoz az emelkedés csak egy fél (0-5) láb, ezer lábra; ellenben a modanei végponttól több mint 22 láb minden ezer lábra.

Mindaz azonban, hogy úgy mondjuk, csak elméleti nehézséget képezett. A munka jól ki volt számítva, kezdő pontok, irány, hosszúság, emelkedés mind kimérve, megállapítva; 1200 jó munkás a két oldalon beállítva a hegynek, mely mint említettük (akkor Savoya is Piemonttal együvé tartozván még) egészen szárd földön feküdt. A nagy vállalat vezetői, a Sommeilleres tvérekben, szintén a legjobban voltak megválasztva. De a tulajdonképi nehézségek csak a munka folytán ütötték ki magukat.

Eleinte a pala- és mészkőből (a rendes juraképletekből), de helyi kővel quarcz-közetekből is álló sziklát közönséges bányászmodra kezdék ásní. Lyukakat fúrtak bele s löporral szétvetették. Minél mélyebben hatoltak, annál kevésbé lehetett ez egyszerű szokott eljárást alkalmazni, és pedig több okból.

Mi módon lesz lehetséges a munkásoknak friss levegőt vezetni be a hegy üregébe? mi módon megóvni őket a lópor fojtó gőzétől, ha az benn minden üreget betölt s szabad léghuzam nincs, mely azt gyorsan szétverje? Szelelők alkalmazásáról, mint bányákban szokás, szó sem lehetett ott, hol néhány ezer lábnyi hegytömeg ül az akna fölött.

E nehézségeket a legcsodásabb eredménnyel oldotta meg a Sommeiller által feltalált fűró gép, mely összeszorított levegő által hozatik működésbe. A fűró gép mozgató erejének gőzt is lehetett volna alkalmazni, de az összenyomott levegő sokkal előnyösebb; veszély nélkül be lehet vinni akár hova, nehézség nélkül bármily messzire, a mellett könnyű s nagy tömegben tartható és a kellő helyre vezethető. De mindebben nem áll Sommeiller találmányának tulajdonképi előnye: hanem abban, hogy az így felhasználást végző, munkája végeztével, maga tűzi el a lópor-gőzt és fűtőt, megtiszt-

felveszi természetes terjedelmét s fészerejével betölti az üregeket, léghuzamot támaszt s kifelé hajtja a füst és gőz fojtó gomolyait. A munka ismét megindulhat.

Az alagút minden méternyi hosszán a kő el-távolítása végett 100 ily lyukat kellett fúrni s 80-90 font löport tömni beléjük. Az egész alagút hossza 12,220 méter levén, 1,220,000 lyuk s 1,100,000 font (tizenegezer mázsa) löpor kellett az egésznek. — Nemcsak a háboru-, a béke munkájában is ily roppant szerepe van a Schwarz Bertold pokoli keverékének.

A mont-cenisi alagutat 1857. augusztusban kezdték fúrni. Kezdetben, az első évek alatt, igen lassan haladtak. Még akkor nem volt meg a légnomású fűró gép. Ez csak 1862-ben kezdett működni. De még akkor is csak 643 méternyire bírtak haladni egy év alatt; a különböző nemű kőzetek sok nehézséget okoztak. De hova tovább mind jobban kitanulták a hegy természetét, Sommeiller is tökélyesítette gépét, úgy hogy 1867 óta már 1500méternyit (800 ölet) bírtak haladni évenként.

Ekkor már a munka egyik fele Franciaországé volt. Savoya francia tartomány lön; a kis szárd királyságból a nagy s egységes Olaszország lett. Franciaország azonban a munkát tovább is az eddigi kezekben hagyta (jobbakra nem is tehetett volna), s csak a költségek aránylagos részét fedezte. Eleinte 25 évre volt számítva az alagút teljes elkészülte. S valóban, a két Sommeiller s derék társaik Grandis és Grattoni találmányai s gépezetei segítségével nélkül nem is készülhetett volna el hamarabb. Később már 15 évre számították az elkészülési időt; s a francia kormány jutalmat tűzött ki minden évre, melylyel az időnél előbb készen lesz az óriási mű. Mindig nagyobb s nagyobb levén a haladás, végre ki lehetett mondani, hogy a hegy átfúrásával 1870 végére elkészülnek. Ugy is lett. S mikor az utolsó réteg szétrobbant s az utolsó akna fűstje szétoszolt s a hosszú földalatti üreget

két oldalról süvített végig a szelepekből kiszabadult levegő: mily öröm, mily büszkeség dagasztotta a munkások, — az intézők kebelét!

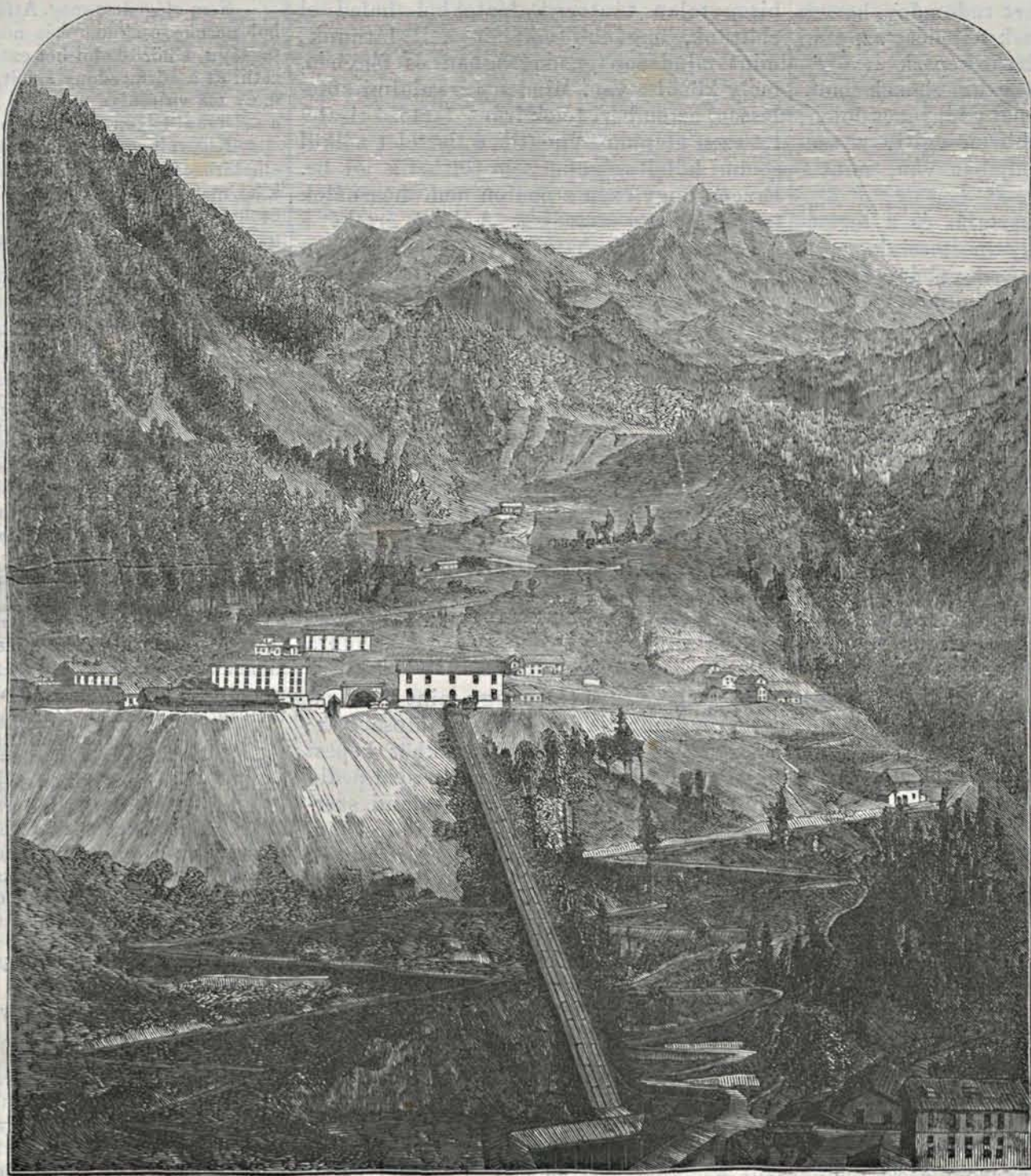
Az alp alatti ut most két nagy országot, Olasz- és Franciaországot köti össze. Egy óriási lüktető ere a közlekedésnek Európa délje és nyugotja között. Egy örök dicsőségű emléke az emberi ész erejének, bátorságának, kitartásának.

Sommeiller megérte még az átfurás befejezését, de az alaguton átvezető vasuti közlekedés megnyitását már nem. A múlt nyáron halt meg; az első vonat pedig, a sikerült próba-menetek után, a minap (szeptember 17-dikén) robotott végig az olasz oldalról a francia részre, hol a század első mérnökei Francia- és Angolországból, közöttük korunk legnagyobb mérnöki művének a Suez-csatornának létesítője Lesseps is, várták a vonal közelgő dübörgését a földalatti menetben.

—á—

titja az akna mély öblét s friss léggel látja el a munkások tüdejét.

Egyik felől Bardonnéche-ben, másik felől Modane-ban nagy műhelyek, vagy gyárak állítják elő az összenyomott levegőt. Hosszu csőknél ez bevezetettik az aknába oda, a hol a fűró működik. Csak egy csapat kell megfordítani s özönlik a gépre és működésbe hozza azt, tűz, víz, szén és gőz nélkül. (A roppant bonyolult szerkezetű fűró-gép rajzát az 516-ik lapon közöljük.) A gépre erős aczélfűró volt alkalmazva, melynek hegyére egy víz sugár lövell folyvást, hogy izzóvá ne legyen. Harminez hüvelyk hosszú lyukat fúr. Mikor az megvan, a csapat bezárják, a gépet sineken hátra tolják; a fűrt lyukakat löporral megtöltik s a szokott módon felrobbantják. A mennydörgés, mint Vulkan földalatti műhelyében, megrázza a hegyet, — a lámpák elaluszak; setétség, löporfűst és gőz tölti be az üreget. Egyszerre ismét kinyitják a cső csappját, s az összeszorított lég kiözönlik,

A mont-cenisi alagút végpontja Franciaország felől.

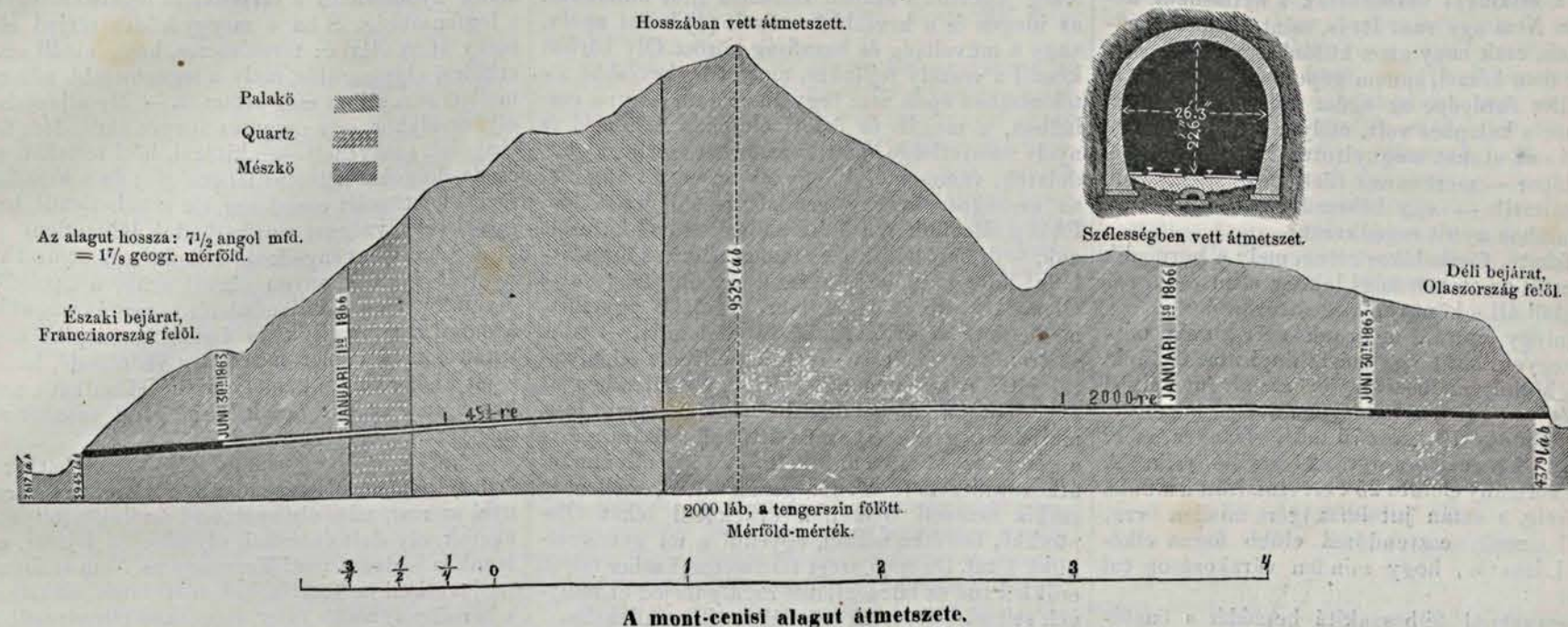
A mont-cenisi alagút belseje.

Mai számunk egyik közleményéhez, mely az Alp-alagút keletkezését s elkészültét vázolja, nem érdektelen tóldaléku szolgálhat egy francia utas, Parville Henrik leírása, ki a már átfurt, de még a közlekedésnek át nem adott alaguton, egy a nagy munkánál foglalkozó mérnök vezetése mellett

E hegy oldalán, 105 méternyire*) Fourneaux falutól van az alagút nyílása. Néhány másodpercig, mielőtt a sötét barlang végkép elnyel, még félhomályban járunk. Hátranézve halvány fényt látunk, majd ez is eltűnik, és csak itt-ott villámlik fel egy-egy bolygó kis fény. — Munkások, kik dolgukhoz látnak — mondá vezetőm. Háromszáz méter-nyire a bemenettől az alagút

Fourneauxban. Az alagút falai mindenhol ki-vannak köveze, a mi 0.55 és 1 méternyi vastagság között különbözik.

Minden egyes méter költsége, furást, kőve-zést stb. beleszámítva a francia oldalon 1300, az olasz félén 1000 frankba került. Miután Bardonnéche-ben az alagút nyílása 1334, Fourneauxban ellenben csak 1203 méternyire van a tenger tükre

akkor ment át, mikor azt a mérnökön kívül még kevesen láthatták, s mikor még minden a készülődés képét viselte magán.

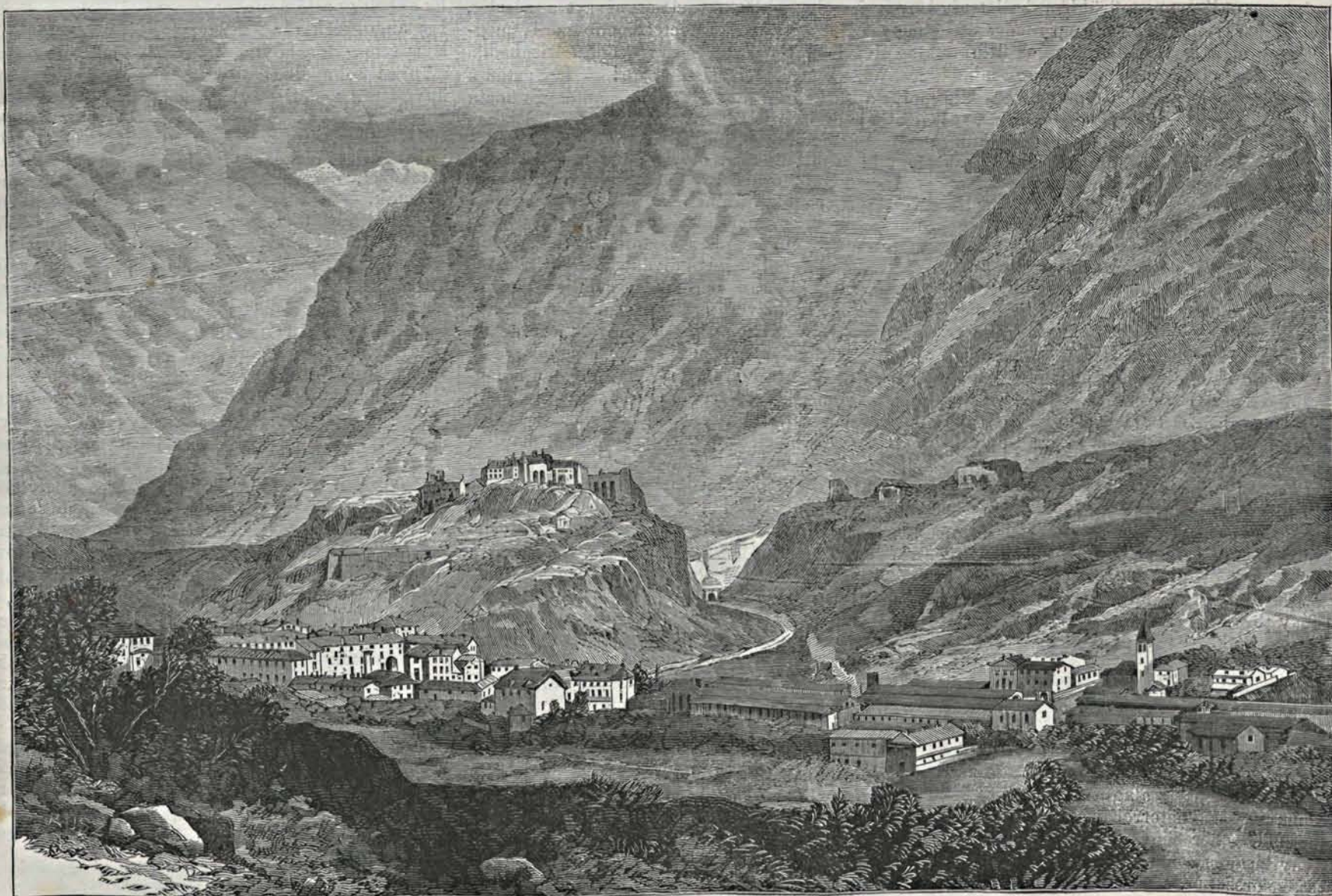
Nem is mindenkinek való mulatság ez, — írja Parville — s egy ideig a megtekintés, különböző okokból meg is volt tiltva, s a bemenet katonai őrség alatt állt. Semmi esetre sem cseleked-

vonalai találkoznak. A st.-micheli vasút ér az alagutba külön vonalon, mely a hegy mentén néhány száz méter-nyire elhúzódik s aztán jelentéken gőrbüvellet a sajátképi alagutvonalal egyesül.

Az ut, melyen kocink ment, sajátkép a kiadott anyagok elszállítására szolgált, de balra már

fölött: e különbséget magas lejtő által kellett kiegyenlíteni. Ennek alapján lehet a vonatok gyorsaságát kiszámítani; Olaszországból Franciaországba az ut mintegy 23, visszafelé pedig 40 percig fog tartani.

De folytassuk sötét utunkat. A nyílás rég eltűnt szemünk előtt, a világítás csekély, szem-

A mont-cenisi alagút végpontja Olaszország felől Susánát.

nék okosan az, a ki csak úgy találomra megy az alagutba, mert az ut még mindig sok veszélylyel jár. Nekem a francia munkások főnöke ajánlta föl szolgáltatást, melyet köszönettel fogadtam, mert nem sok olyan mérnök van, a ki művét úgy ismeri, mint Génési ur az alagutat. Ő látta származni, nőni és ismeri épülésének minden óráját.

vágányok voltak rakva, s az alagutnak tényleg két vágánya lesz. Balfelől egészen kerek boltozata van, mely a vágány fölött 6 méternyi magas, eleinte 7 méter, odább 7 méter és 75 centiméternyi széles. Az olasz félén, Bardonnéche-ben a boltozat körönyalaku és 0.3 részszel magasabb mint

*) Egy méter valamivel több egy fél ölnél.

inket még csak hozzá kell szoktatni a sűrű homályhoz. Semmit sem lehet hallani, mint a lovaink patáit, mindinkább mélyebbre temetkeznünk a mérszregebe. De vezetőm, ki tizenhárom év óta jár ezen az uton, más látézzel bír. „2 kilométer 100“ mond s aztán folytatja: Itt történt az első beomlás, mely öt munkásunk életébe került. Hanem nem szabad nagyon panaszkodnunk, mert

Megtudtam tőle, hogy neve *Rabatin András*, születésére nézve Nagy-Kun-Madarasról való; husz év előtt hagyta el Európát. 1848-ban Prágából a „Hunyadi huszárak”-kal Kossuth felhívására hazájába ment, de itt a világi fegyverletét után elfogatván, mint besorozott, Olaszországba vitézt, honnan sikerült megszöknie Amerikába. Végig harcolta az amerikai polgárháborút mint tüzer, s kitüntetések is nyert bátorságáért. Mióta itt van, senkinek sem írt, s mint hiszi, három évtől testvére sommit sem tud felőle. Nemsokára haza készül, de fél a némettől, és alig sikerült tekintetben megnyugtatom. A magyar beszédből nagyon kikjött, én levén a harmadik magyar, kívül husz év óta itt Amerikában találkozott, s ha angolul nem tudunk, nagyon nehéz őt megérteni.

Mielőtt „Magyar Amerikát” bevégeznék, említett kell tennem valamiről, mit majd minden new-yorki magyar tud, de annál kevésbé tudják otthon, és ez a „*Paprika Tinctura*” története. Mintegy 20—22 éve lehet, hogy egy hazánkfi, mint egyszerű szürszabó-legény, jött át Amerikába, új hazát keresni. Eleinte New-York mellett dolgozott, szerényen, egy szabó műhelyben, nem is sejtődött gépies foglalkozása közt, hogy szerencsés-jének csilága a szabómester háza fölött fog alá ragyogni.

Történt, hogy meghűtvén magát ez új amerikai polgártárs, hascsikarást kapott, s e nem ohajtott kellemes helyzetben ezébe jutott a kedves magyar haza, annak egyik nemzeti orvossága: a paprikás pálinka. Nosza egy pár perc alatt együtt volt a „remedy” és a hasfájás elállt.

Egy pár nap múlva a szomszédaszony panaszokódik hasonló bajról, a magyar udvariasság nem enged meg, hogy meg ne kinálja a talán épen csinos menyecskét a magyar orvossággal. A szer használt, s csak hamar hirre kapott, mert jöttek a szomszédaszonyok, s a flaskát egy párszor újraini kellett az orvosi hivatást értő szabólegénynek.

Többek tanácsára táblát tett ki a műhely ajtajára, hirdetőt több variációban, mint: „Tincturus Paprikus”, „Tinctura Paprikus”, „Tincturus Paprika” nevek alatt, a hascsikarás (kólíka) ujjonnan feltalált megzabolázóját.

Szerencse, hogy az amerikai minden után kapkod, a mi új; N. hazánkfi jó üzleteket csinált, ott hagyta a tüt, műhelyt és ollót; bement New-Yorkba lakni, hol nagyban kezdé üzletét folytatni, sőt, mint másoknak meséli, az orvosi egyetemet is látogatta, hogy külsőleg vagy belsőleg, azt mai napig sem tudja senki.

Az üzlet pompásan ment, vidékre is nagyobb üzleti kirándulásokkal tett; a „Tincturus Paprika” odoákat mivel, talán nem annyira a betegeknek, mint N. barátunk zseibeiben, hol a dollárok már alig fértek meg.

Az eredmény az, hogy a volt szürszabónak az ötödik Avenue mellett gyönyörű nagy háza van a legpompásabb berendezéssel, több nagy olajfestményével, melyek a doktor urat katonai ültönyben tüntetik elő, bár katona soha sem volt.

Most, mint hírlik 50,000 hold földet vett a nyugaton, hol egy Aitila nevű magyar telepet akar alapítani.

Amerika ilyen ország! szerencse, bátorság s a „business” megy.

Próbálták azóta többen ismételni a „Tincturus Paprika” népszerűsítését, mint pl. Roth, Goldner s más hazánkfiak, de dr. N. csillaga nem kísérte őket, s csekély kereset után kénytelenek voltak más üzlet után nézni.

Ennyi, a mit rövid ittlétem alatt, napi foglalatosságaim után kevés rendelkezésre álló szabad időben, fontosabb teendőim mellett összeszedni sikerült. Meglehet, hogy más magyarnak több ideje lévén, vagy mint kéj-utazó utazván, ügyes kutatás mellett, még többet fog találni, mert van még, csak idő kellene hozzá kikutatni. Részemről érdekesnek tartám rendelkezésemre álló szabad időmnek egy kis részét ezen célra szentelni, mert ily dolgok részletei sokszor buzditólag hatnak az otthon levő és terveket faragó bátorlalan ifjura.

Tudom, hogy a külföldi magyar egyletek ismertetése is hány ifjut bátorított fel világot látni, s ha az illető önzéstelen buzgó hazafi, egy a tapasztalatok előbb-utóbb visszahatnak a hazára.

Ha utaimban még találék magyar dolgokat, úgy e ciklust folytatandom; ha nem, úgy némely amerikai intézmények ismertetésével leendek bátor a szives olvasó túrelmét igénybe venni.

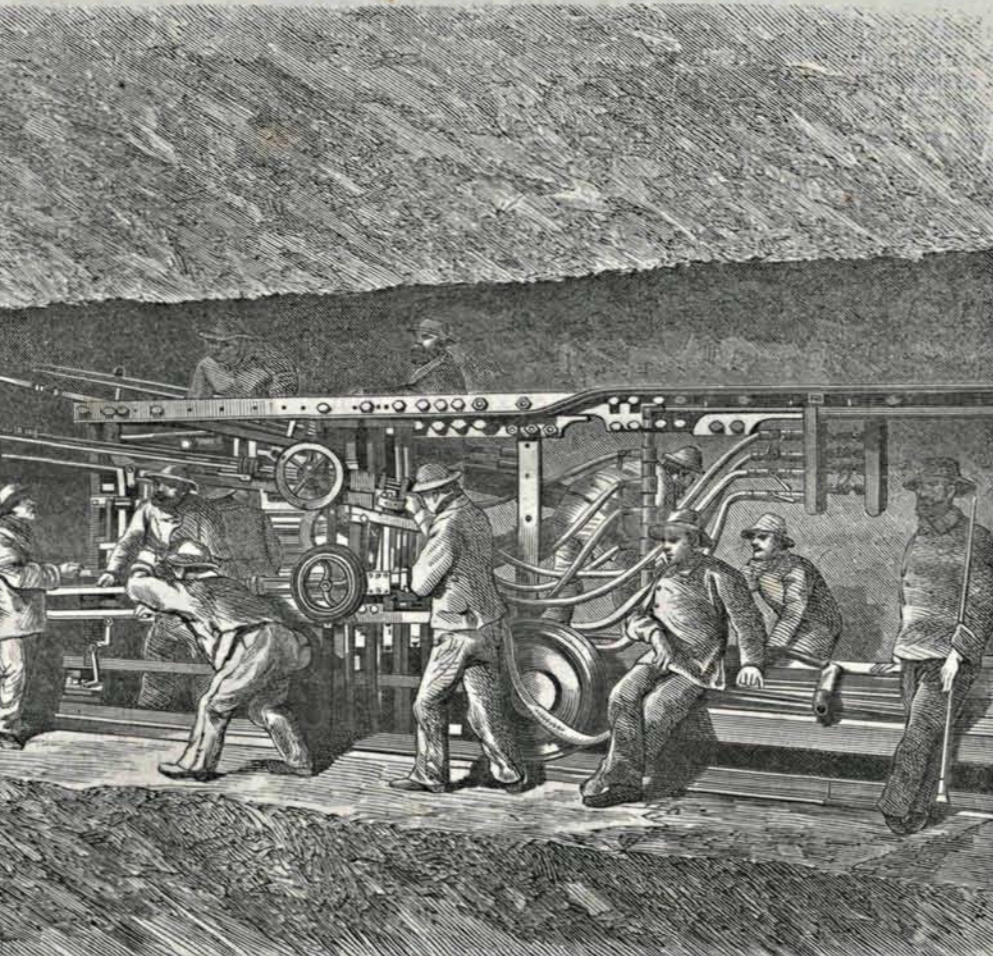
A viszontlátásig! *Liptay Pál.*

fölöttébb heves és ingerlékeny véralkattal bírnak, mely boszúra s a sértés rögtöni megtorlására ingerel. A velenzei olasz már sokkal mérsékeltébb véralkatu, mint pl. a romagnai.

(A Keleti-tenger mélysége.) A Keleti-tenger megvizsgálása végett tett expedícióról írják: Aug. 24-kén tért vissza a kiel kikötőbe a „Pommerania” királyi gőzös keleti-tengeri expedíciójából, mely jul. 6-dikán vette kezdetét. A hajó Stockholmból Gothlandba ment, innét kelet felé az orosz part közelébe, majd ismét visszatért Gothlandba, innét pedig Memelbe. Így bejárta a Keleti-tenger legmélyebb részeit három különböző irányban; megállapodott ezek után a porosz kikötőkben, különösen Danczig előtt és kutatásokat tett a Keleti-tenger azon részében, mely Pommeránia, Gothland, Oland és Rügen közt fekszik. Utközben a tenger mélysége, sőtartalma és a vízfolyás iránt kutatások tettek, ezenkívül a tenger fenekéről állatokat és növényeket hoztak. A vizsgálatok szerint a Keleti-tenger legnagyobb mélysége Gothland és Windau közt 720 láb, nem pedig 1100 láb a régi adatok szerint. 600—720 láb mélység közt a víz jéghideg. A lebocsátott hőmérők $\frac{1}{2}$ —2 fok R. mutattak jülius végén. Élő növény itt nem találtak; állatok közül is csak kétféle féreg találtott a kiaknázott agyagban. A hidegség folytán itt az állatok nem élhetnek meg, a víz különben is kevés sőtartalommal bír. 30—60 lábnyi mélységig még található állatok, de ezek nem mennek 60 lábnál alább. Kihalt növények részei azonban a legmélyebb helyeken is találhatóak és férgesek tápláltnak.

(Szerencsétlenség egy állat-seregletben.) Orelből Oroszországból írják: Szept. 1-sőre Heidenreich állat-szelidítő nagy mutatóványokat hirdetőt állataival. Közönség igen nagy számmal jelent meg. Heidenreich megkezdte mutatványait, kezébe bötlette az elidített nagy kigyókat, játszadott az amerikai medvékkel s aztán az oroszán fogdájához közeledett. Az oroszán épen egy nagy darab huson rágódott, melyet Heidenreich kirántott szájából. Erre az oroszán dühös lett, szeméit elfutotta a vér és iszonyu ordítással Heidenreichra rohant s oldalába verte karmait, a ruhával nagy darab husokat is tépve ki a szerencsétlen állat-szelidítő testéből. Az állatszelidítő segéde és a szolgák odasiettek és Heidenreichot ki is ragadták az oroszán karmai közül, de későn volt; Heidenreich meg ugyanazon éjjel meghalt. A hallgatóság természetesen el volt rémülve, a nők elájultak s azután mindenki örült hévvel rohant kifelé. A nagy tolongásban ismét történtek kisebb nagyobb sérülések, nem is említve az ellopott tárgczák és órák számát.

(A francia brónkövetelő vágya.) Aumale herceg megvette Pेरseire palotáját; ezt különösen könnyen tehetle, lévén neki harmadfél millió frank évi jövedelme. Utána Joinville a legzsigdagabb Orleans. Montpensier herceg fölött sincs mit sajnálkoznunk; Adelaide hercegnőtől meglehetősen vagyont örökölvén, Spanyolországban spekulációkba ereszkedett, melyek neki a hercegegek legfővénnyebbikének nevére szereztek. A párisi gróf és Chartres herceg egyenként egy-egy millió frank jövedelmet élveznek.

Furó gép a moat-cenisi alagút készítésénél.

Egyveleg!

(Gyilkosok statisztikája.) Olaszországban a napokban egy ily című munka hagyta el a sajtót: „Sugli omicidi in Italia”, melylyel most a florenczi és milánói lapok vezércikkekben foglalkoznak. A törvényszék elé állított gyilkosok száma 1869-ben 3068, mely számba nincsenek azok be-foglalva, kiknek az igazságszolgáltatás kezét sikerült kikerülniök. Ellenben azokat is számba véve, kik a gyilkossági bűnt mások által követték el, a gyilkosok száma 1869-ben 3360 volt Olaszországban. Oly szám, mely már magában is szomorú világot vet az olasz életbiztonsági állapotokra, még inkább pedig akkor, ha más államok gyilkossági statisztikáival vetjük azt össze. Franciaországban 1863-ban csak 676 egyén állott esküdtszék előtt gyilkossági vád miatt; tehát Franciaországban sokkal nagyobb számú lakosság mellett a gyilkosok száma $\frac{1}{4}$ -dét sem éri el az olaszországi gyilkosok számának. Angliában 1867-ben 508 egyén vádatottatott gyilkosságról, mely a franciaországi kontingenst aránylag ugyan fölülmulja, de messze marad az olasz kontingenstől. A fönidézett munka szerzője, Olaszország büntügyi statisztikájának e borzasztó képét azon megjegyzéssel akarja fölvilágosítani, hogy az olasz nép egyáltalán, főleg pedig az inkább délre fekvő olasz tartományok lakói

T Á R H Á Z.

Irodalom és művészet.

(„Egyéni nézetek.”) Irta Jenő. — Ez egyszerű cím alatt figyelemre méltó röpirat jelent meg, mely a XIX-ik század uralkodó szellemének, a demokratának eszméivel foglalkozik; az alnevi szerző művét világos előadás, erős logika és mély gondolkodás s e fölött a maga idejében alkalmazott nyit igazmondás jellemzik. Néhol édesen, mondhatni nyersen szól a dologhoz; reámutat a kontinens alkotmányos életének szembe-től, de azért alig orvostól bajaira; majd kiméltelen kézzel vonja le a fátolt társadalmunk sokaságos árnyoldalairól; de valahányszor ezt és így teszi, mindig kitűnik, hogy a szabadságszeretete ösztönzi a tartalék nélküli igazmondásra; hogy az alkotmányosság és emberiség forró szeretete adott tollat kezdébe, s azt az igazságszeretet érzete, a valódi demokratia és ennek mellözhetlen föltétele — az egyenlőség hő ohajtása vezeti. — A röpirat ismertetésére még visszatérünk, addig is bátran ajánlhatjuk olvasóink figyelmébe. — A 8 ivre terjedő könyv Pozsonyban Schreiter Alajosnál nyomtatott, s Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában kapható; ára 1 ft.

(A Csokonai dícsköltemény) pályázatára kitűzött 40 aranyat a bírálók egy hangulag a 30-ik számú pályaműnek ítelték oda. A pályadíjt nyert mű szerzője: Szász Károly.

(Révész Imre „Figyelmező”-jének) szeptemberi füzetében azon iskolügyi cikk, melyet mult számunkban a szerkesztő művének gondolként, mint ő maga értesít, nem tőle származott. Minket az ártatlan sejtelenre a névtelenség és az ezetett, hogy a cikk tartalmát s irányát a R. I. nézetével s modorával nagyon egyezőnek találuk. — A „Figyelmező” ugyanazon füzetéből átveszük Revész Imre Sándor kitűnő jelességű cikkét, mely általános feltűnést okozott a közhelyesséssel találkozott.

(A Kisfaludy-társaság „Évelonjai”-nak) VI. kötete 260 oldalra terjedő kötetben megjelent, tartalmazza a hivatalos közleményeken kívül követhető irodalmi munkákat: „A regény feladata”, székfoglaló értekezés P. Szathmáry Károlytól; „Moliere-fordításainkról” Szász Károlytól; „A szellem meghamisítása”, Jókaitól; „Idősb Markó Károly” Keleti Gusztávtól; „Anyám emléke” Tóth Kálmántól; „A magyar Faust” (Hatvani) Jókaitól; „Szeretlek”, költemény Dobsa Lajostól; „A tragédia elmélete”, jutalmazott pályamunka Névy Lászlótl. — A kötet ára 1 ft 50 kr.

(„A tragédia elmélete.”) A Kisfaludy-társaság által koszorozott értekezés Névy Lászlótl, a Kisfaludy-társaság évlapjai hatodik kötetében, s azokon kívül külön lenyomatban is megjelent az Athenaeum kiadásában. A legfontosabb s egyszerűsége legérdekesebb széptani kérdések egyikeként rendszeres, világos tárgyalását vesztük e 94 (nagy 8-adrétű) lapra terjedő füzetben. Aszerző, ki „Az írásművek elmélete” című művével már előbb is előnyösen ismertette meg magát irodalmunkban, jelen dolgozatában mint széles olvasottsággal, teljes tájékozottsággal bíró s a mellett önálló felfogású és biztos ítéletű széptani író jelenik meg előttünk. Hiszszük, hogy e jeles dolgozat, melyről annak idejében a pályabírák is annyi dicsőréttel nyilatkoztak, széles körben is teljes elismerésre találandó. A külön lenyomat ára 80 kr.

(„Az 1848—9-diki pénzügy.”) A forradalmi időszak pénzügyének, hitelműveleteinek és a forradalmi kiadásoknak ismertetése; az eredeti számadások alapján, írta Lukács Béla. Az Athenaeum kiadása. Ára 1 ft. — Forradalmunk eddigi történetéről a politikai és haditörténelem mellett a pénzügyi dolgok tüzetes ismertetését jóformán egészen mellőzték. Szárazabb s kevésbé hatásos oldala költségkivétel a történelemnek; de azért beható ismertetése szükséges, tanúságos s érdekes is. A fiatal szerző mindenesetre köszönet érdemel, hogy a kép ez oldalát is tüzetesen megismertetni vállalkozott; műve bocsos adalék ama korszak történetéhez.

(„Homi kölöny.”) ezim alatt politikai, tudományos, társadalmi és szépirodalmi lapot indított meg Kámory Sámuel, az ismeretes biblia-fordító, Pozsonyban. Az első (oktobri) füzet nagyon is vegyes tartalma apró, aforizmaszerű, össze-vissza hányt közleményekből áll, melyek mindent fölfele-

nek, de nagy halmazukból nem sikerült valami életre való kihalásznak. A kiadó tulajdonos és egyszersmind főszerkesztő, úgy látszik a legtöbb közleménynek írója. A szépirodalmi részt Thaly Kálmán egy „kurucz” verse, s egy pár zsenge képviseli. Talán a további füzetek több dicsőretet fognak érdemelni. Megjelenik minden hó 1-jén s előfizetési ára egész évre 2 ft.

(„Magyar helyesírás.”) tanodai és magán-használatra. Irta Gergely Lajos radnótfői lelkész, kiadja Stein János Kolozsvárt. Alapos nyelvtani készültséggel írt s sok részben eredeti fölfogásról tanuskodó munka, melyet az illetők haszonnal forgathatnak. Ára 80 kr.

(Ráh Mór kiadásában) 16-od rét zsebkönyvben megjelent: Az 1871-dik évi országgyűlési törvények első füzet (I—XLIII). Hivatalos kiadás. Ára 1 ft. 80 kr.

(„Az okserű talajmívelés elvei és szabályai”) ezim alatt becses szakmunka jelent meg, Sporzon Pál a keszthelyi m. kir. gazdasági felsőbb tanintézet igazgatójától. E könyvnek tanuló és gyakorló gazdák egyaránt nagy hasznát veendik. Ismerni alaposan a talaj természetét és igényeit, ehhez képest a földet vetés alá kellő mívelés és trágyázás által előkészíteni: ez képezi a gazdasági sikeres termelés alapföltételeit s ez irányban a mű minden részlete kiérd. Az első a talaj megmunkálásáról, nevezetesen az erre szolgáló eszközökről, ekekről, boronákról, hengerekről, s ezeknek munkájáról szól; a második rész a trágyázásról, ennek hatásáról, úgy szintén a különféle szerves és ásványtrágyák elemzéséről; a harmadik rész végre szól a talajnak minden kívüli megmunkálásáról telkesítő és javító műveletek által. Előadása szabatos és világos. A könyv ára 1 ft 50 kr. s az Eggenberger-féle (Hoffmann és Molnár) akadémiái könyvkereskedéséé bizományá.

(„Önügyvéd.”) című munka jelen meg Hoffmann és Molnár Eggenberger-féle könyvkereskedésében; szerzője Knarr Alajos, köz és váltó ügyvéd, a királyi ítélő tábla bírja. A munka három főre osztva; az első rész tárgyalja a közhatalóságokat, különösen az újból szervezendő kir. bíróságokat, törvényhatóságokat, közsegeket és azok hatáskörét; a második részben foglaltanak az okiratok külön böző nevei, a megkívántató törvény-magyarzatokkal, ismertetni a házassági viszonyokra vonatkozó törvényeket és szabályokat, ezek között közli a protestánsok házassági ügyeit szabályozó. II. József oszár által kibocsátott, több törvényes erőre emelt szabályrendeletet is, mely magyar könyvekben alig található fel; a harmadik rész beadványokról szól, és ismerteteti a peres és peren kívüli eljárás különböző neimeit úgy polgári, mint büntető- és sajtó-ügyekben. E gyakorlati irányu munka tanácsadóul szolgálhat mindennemű szerződésék, végrendeletek, kérvények, perbeszédék, stb. szerkesztésére a nélkül, hogy — a mennyiben a törvény engedi — ügyvéd segélyét igénybe kellene venni. A 25 ivre terjedő könyv megrendelési ára 2 ft. 50 kr. Bolti ára novemberben túl magasab leend.

(„Bács-Bodrogh vármegye népszerű fölrajzi, történelmi statisztikája”) című munkára hirdet előfizetést Fvidrik Tamás népiszkolai tanító. A 25 ivre terjedő nagy nyolczadrétű könyvnek, esinosan kötve, melléklettel együtt előfizetési ára 1 ft 50 kr. A megrendelés szerző nevére Adára intézendő, a mű utánvét mellett köldetik szét.

(„Külföldi költők.”) ezim alatt Prém József, kitől a szépirodalmi lapokban már több fordított vers jelent meg, előfizetést hirdet egy kötet költeményre, melyet jeles angol, francia és német költők műveiből állít össze. Nevezetesen Tennyson, Motherwell, Musset, Poe, Lingg, Geibel, Hugo, Beranger, Uhland stb. műveiből lesznek e fordítások oly darabokból, melyek még nincsenek átültetve. A kötet november végén jelenik meg 12 iven, s előfizetési ára a fűzött példánynak 1 ft, disz példánynak 2 ft. Ez összegek szerzőhöz (három korona-utca 25. sz.) küldendők.

Közintézetek, egyletek.

(Magyar tud. akadémia.) A szünetdő utáni ősi idény első ülése október 2-kán a nyelv- és széptudományi osztályra esett. Ez osztályülést rövid összes ülés előzte meg, melyben Csengery

Antal másodolnok néhány egyszerű szóval üdvözölte az akadémiát, jó sikert kívánván a következő év munkálataihoz; utána Arany János fötitkár adta elő a szünetdől előfordult eseményeket. Első ezek között az akadémia vesztesége, melyet négy régi levelező tagjának: Arvay Gergely, Flór Ferencz, Fábrián István és Bittnicz Lajos halála által szenvedett. Ez utóbbi jeles régiséggyűjteményét az akadémiának hagyományozta. — Csokonai szobrának leleplezésére Debreczenbe a rendező bizottság meghívására folytatást Pulszky, Gyulai Pál, Szász Károly és Szilgietti Kúldetnek ki, hogy az akadémiát az ünnepélyen képviseljék. — Rónay Jácint osztálytitkár jelenti, hogy a koronaherceg mellé történet-tanárnak meghívótván, egy évig a titkárságot nem folytathatja. — Több megye részéről beérkezett a válasz az akadémia, illetőleg a belügyminiszterium azon felszólítására, miszerint levéltraikból a történelmi fontossággal bíró okiratok másolatát, vagy legalább rövid tartalomjegyzékét küldjék be. Néhányan küldenek valamit, mások levéltaurk szegénységére hivatkoznak vagy kitérőleg felelnek. Válaszaikat a történelmi bizottság fogja átvizsgálni. — Bolyai Farkas volt marosvásárhelyi tanár és fia Bolyai János nagy értékű matematikai műveit tárgyalban külföldről egyszerre két helyről is érkeznek tudakozódások: egyfelől Rómából herceg Buoncompagne Boldizsártól, másfelől a bordeauxi természettudományi társulattól. A két jeles magyar matematikusról egyformán nagy megasztalással emlékeznünk meg, kérik ezek hátrahagyott iratait közrebeosztani, s ezáltal az európai tudományosságnak kiváló szolgálatot tenni. Mintán a két Bolyainak hátrahagyott iratai jelenleg az akadémia kézirattárában őriztetnek, az úgy a harmadik osztályhoz adatik ki véleményezés végett. — E tárgyak elintézése után osztály-ülés következén, az elnöki széklet Pulszky Ferencz foglalta el, az olvasó asztalt pedig Szilády Aron, ki gróf Kunm Gézának „A sémi magánhangzók és azok megelőzési móljairól” szóló értekezését olvasta föl, melyben szerző a sémi nyelvben előforduló magánhangzók ismertetit, tüzetesen és nyelvtudományi szempontból. — Ezután Fogarasi János mutatta be Bálinth Gábor Keleten utazó hazánkfiának az akadémiához intézett jelentését. Bálinth tudatja, hogy megérkezett Kazánba, ott pár hónapot jól felhasználta a tatár és orosz nyelv tanulmányozására; nemsokára elindul Asztrachánba s ott följá a kalmuk (vagy kalmik) nyelvet fogja tanulmányra tárgyává tenni, mely a mongol nyelvvél majdnem teljesen azonos, csak írásjegyeik térnek el lényegesen egymástól.

Egyház és iskola.

(Az egyházi reform-egylet) alakító közgyűlésén a benyújtott alapszabály-javaslatok közül az erdélyit fogadta el túlyomó többség némi módosításokkal. E szerint, mint megváltozott ezime („Magyarországi protestans egylet”) is jelzi, az egylet határozottan protestans jellegű lesz, s egyelőre főként a különböző prot. felekezetek közötti kölcsönös érintkezést, a kellő solidaritás fokozását, a fiók-egyleti működés utján a vallásos irodalom fölvirágoztatását, iskolák segélyezését, a tanszabadság védelmét, a vallásos eszmék tisztázását s ez által a buzgóság élesztését tűzi célul.

(Dr. Navratil Imre) egyetemi m. tanár, külföldi utjából Pestre visszaérkezett. A jeles specialista a gégetükrészet szempontjából meglátogatta a turini, genfi, lyoni, párisi és londoni nagy kórházakat, mely utóbbi a parlament-ház áttelében, öt millió ezüst forinton épült és szereltetett fel. Navratil ur hét egész hetet töltött e különböző kórházakban a gégetükrészet tanulmányozásával, s e nemben szerzett tapasztalásait dúsán fogja itt-hon értékesíteni.

(Az orsz. minta-rajstanoda s rajztanárképzés-dének) mind előkészítő, mind felsőbb osztályban a rendes tanulók beiratása október hava 16-án kezdődik az intézet irodájában: Pest, Rombach-utca 4—6-ik sz. a. A fölveteli vizsgálatok, illetőleg próbarajzok október 20-dikától 25-ikéig fognak megtartatni; az iskolabeli rendes oktatás megnyitának napja pedig, mihelyt a tantermek butorozása és fölszerelése belesz fejezve, haladéktalanul közhírré fog tétetni. A szakosztálybeli

oktatásban, míg a helyiség engedi, vendéglátogatók is, néket sem zárva ki, részt vehetnek, ha különben a kívánt rajzbeli készítményt igazolni képesek. Minden egyéb az iskola ügyeire vonatkozó felvilágosításokat október 1-től fogva fenn megjelölt szállásán készítségben szolgálnak: az ország-minta-rajztanoda és rajztanárképző igazgatósága.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

(Francia szüretelési mód.) Vaalon Fehérmegyében, a kereskedelmi minisztérium intézkedése következtében, érdekes szüret lesz e hó 23-án. Ugyanis Urményi Pálnak e czéla szívesen átengedett szőlőjében Terrel E. aux Chénes jeles francia borász a francia szüretelési módot, borerjesztési és kezelési eljárását fogja bemutatni, a magával hozott eszközökkel. Budapestről is többen mennek ki, mivel Vaal a közel fekvő marionvásári vasúti állomástól kocsin csak egy órajárányira fekszik. A résztvevők felhívtnak, hogy elszállítatásuk stb. végett Urményi Pál vaali tisztőséghez forduljanak.

Mi újság?

(A Csokonai-szobor leleplezési ünnepélyének sorrendje) ez lesz: 1) Összegyülekezés a város háza nagy termében okt. 11-én délelőtt 9 1/2 órára. Elindulás onnan a kis emlék-kertbe 9 3/4 órákor. 2) A bevonulás alatt a harangok meghuzatnak. 3) Templomias nyitány a színházi zenekar által. 4) „Isten áldd meg a magyart“ a kollegium énekkara által. 5) Emlékbeszéd, Imre Sándor tanártól. 6) Ének Csokonaitól. „Üdvöz légy áldás forrása“, a kollegium énekkara által; ezen ének alatt a szobor lelepleztetik. 7) A pályadíjat nyert dísköltemény elszavalása. Könyves Tóth Mihály által. 8) „Hazádnak rendületlenül“ az énekkar által. 9) Zene a színház zenekara által. Kedvezőtlen idő esetében, az egész ünnepély a nagyteltemplomban tartatik, s ezalatt a szobor lelepleztetik. A pályaudvarban a főkapitány várja a meghívottakat. Délután 2 órákor társas díszbejárt a polgári kaszinó nagytermében. Este 7 órákor díszelőadás a színházban.

(II. Don Pedro braziliai császár) európai körútjában vasárnap érkezett meg Bécsbe nejevel. Lerándul Pestre is, és itt két napig szándékozik időzni. Innen azután Tricostól Alexandriába utazik a Suez-csatorna megtekintésére. A császár, mint a bécsi lapok írják, erős deli alak; időtől barnult arcát őszbecsavarodott szakál körözi. Mindjárt megérkezése után, noha az eső szakadt, esernyővel gyalog elment az operaházba és egy földszinti zártszéken hallgatta végig az operát. Ugy látszik, nem nagy barátja a ceremóniának.

(A döbblingi tébolydát) a királyné vasárnap meglátogatta gr. Hunyady né kíséretében, s fél-órát időzött ottan. Beszélt egy pár beteg nővel s a magát III. Napoleonnak hívó tébolyulttal, ki fogságáról panaszkodott, s aztán megmutattatá magának a két szobát, hol Széchenyi agyonlőtte magát, s hol Lenau, a magyar születésű német költő tölté végnapját.

(A tanulói ifjúság) már megérkezett, s a kávéházak ismét népesek, az utczákon pedig egész csoportok járnak-kelnek szállás után, mert a kedvezőbb hírek daczára is a szálláshány még mindig általános s az árak egy fillérrel sem olcsóbbak. A kozt-adó gazdaszonyokat ismét látni lehet nagy kosarikkal, s az elégtelenség vissza ült arcukra. Az egyetem és tanodák környéke élénk s állandó csoportokkal van körülvéve. Az egyetemen már meg is kezdődtek a jogász-segélyegyleti elnök választási mozgalmak. Az idén szintén két párt van, s a jelöltek: Csillag Gyula és Kiss János negyedéves joghallgatók.

(A pesti régi német színház telke) ugyancsak kapós lett. Haas Fülöp már régebben 1200 ft-ot ígért négyszög öleért, oly összeg, melyhez megközelítő ár sem értett még el Pesten. Ma az egyesült fővárosi takarékpénztár 1250 ft-ot ígér öleért. A

magyar földhitelintézet gr. Szapáry Antal által szintén nyújtott be ajánlatot négyszögöleért 1220 ft-ot ígérve. (Az állatkert részére) Kölnből husz darab kis papagály érkezett. Hamburgból pedig két különféle känguru, hét mosó medve, két aguti és nyolcz ritka majom; ezenfelül József főherczeg egy szép arany sasz, Csabgy József gőzhajó ügynök egy fakó keselyűt, Pilaszanovics Antal egy gyönyörű darut, Maderspach Gy. Petrozsenyiből egy fiatal zergét ajándékoztak. Megjegyzendő, hogy zerge még eddigelő az állatkertben nem volt. Végre a Bartl-féle örökösök több száza menő dísz- és virágházi növényt ajándékoztak.

(Házasság.) Pongrácz Sándor honvédszázad-vezetés s postkerületi honvédkerületi parancsnok, e hó 2-án vezette oltárhoz Joannovics Ilona k. a-t. a pestbuda városi templomban. Az esketési szertartást gróf Pongrácz orosházi lelkész végezte.

Nemzeti színház.

Péntek, szept. 29. „A jó falusiak.“ Szimnű 5 felv. Irta Sardon V.; ford. Paulay és Szerdahelyi. Szombat, szept. 30. „Mártha.“ Opera 4 felv. Zenéjét szerző Flotow. — (Fossa-Gruitz A. k. a. föllepteül). Vasárnap, okt. 1. „A vén bakancsos és fia a huszár.“ Népszimnű 3 felv. Irta Szigeti J. Hétfő, okt. 2. „A csacska nők.“ Vigjáték 3 felv. Kedd, okt. 3. „Faust.“ Opera 5 felv. Zenéjét szerzőte Gounod. Szerda, okt. 4. „Tartuffe.“ Vigjáték 5 felv. Irta Mollière; ford. Kazinczy Gábor. Csütörtök, okt. 5. „A fekete domino.“ Vig opera 3 felv. Zenéjét szerző. Auber.

Szerkesztői mondanivaló.

Munkács. O. L. A beregi honvédszázad felszentelési ünnepére (október 15) irt kis költemény nem bir önálló irodalmi becsesül. Az utolsó négy sor legjobb s annak itt helyet adunk:

Ha jó a harc s kitört a vész S lett vér-keresztelő; Ha győztek, vagy ez legyen Halotti szemfélt!

Népdalok. Adjuk vagy nem? Adnók, mert meglehetősen eltalált hangok vannak benne; de mégis jobbkat várunk, mert egészen jól alkotott dalt egyet sem találtunk közöttük; részletek pedig az egész hiányát nem pótolhatják. Heves. K. I. Nincs tudomásunk a kérdett tárgyról. Talán legelőszérőbb részben valamelyik neveseb fényképező. S. Kaza. N. S. Az elbeszélés nem áll irodalmi színvonalon. Tárnya nem volna rosszul választva; de az elbeszélői modor, a reflexiók s az alakítás, nem állják ki a kritikát. New-York. Z. Gy. Legközelebb közölni fogjuk. Memphis. (Tenesse.) Dr. Szerényi. Az előfizetésre küldött váltót vettük; a kívánt magyar könyvjegyzéket el fogjuk küldeni.

Nyilt-tér.

A Como-sorsjegyek

összes sorozatainak birtoka minden egyes huszaban egy kihuzott sorozatot biztosít!

E biztosítékkal egy társasjátékok nyitok 25 résztvevőre 25 db Como-járadékjeggyel 25 db 400 freos csász. török jeggyel. (évenkénti 6 hússzal)

a nyereményre egyenlő joggal és az eredeti sorsjegyek szétosztásával csak 5 ft. o. é. havonkénti részletfizetéssel és 63 kr. egyszer mindenkorai bélyegért. Minden résztvevő a részletfizetés végeztével egy-egy részletjegyre egy Como- és egy 400 freos török vasúti kölcsönösorsjegyet kap kézbesítve. Megbizások pontosan eszközöltenek, huzási sorozatok mindig ingyen küldetnek.

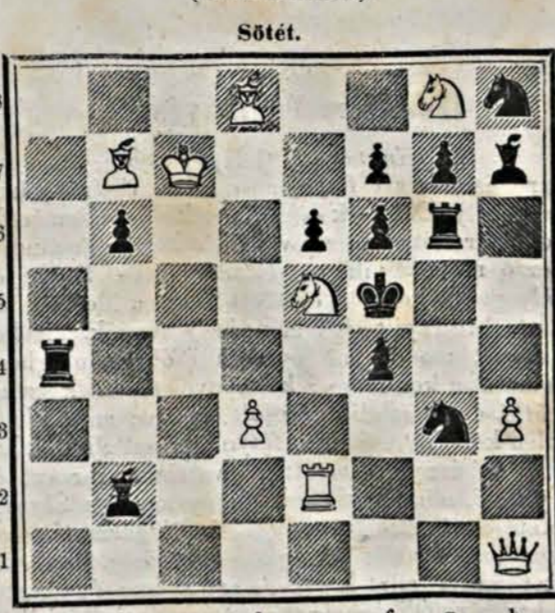
Austerlitz Zsigmond

első BUDAI váltóházától, a lánchíd mellett.

(E rovatban közölt cikkekért csupán a sajtótörvények irányában vállal felelősséget a Szerk.)

SAKKJÁTÉK.

619-ik sz. f. — Czenthe Józseftől. (Miskolczon.)

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

Az 614-ik számú feladvány megfejtése.

(Galambos Lászlótól Jászkisérén.)

VII. Söt.

- 1. B4—b4 c5—c4
2. B4—d4 † Kd5—d4
3. Bg6—d6 matt.

- 1. 1. b5—b4
2. b2—b3 2. c5—c4
3. b3—c4 matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Miskolczon: Czenthe József. — Jászkisérén: Galambos István — Czeglédén: Galambos Károly. — Karcagyon: Kacsó Lajos. — Nagy-Szalontán: Kovács Albert. — Hatanban: Sipócz Ferencz. — A pesti sakk-kör.

Előfizetési felhívás

VASÁRNAPI UJSÁG

Politikai Ujdonságok

1871. okt.—decz. folyamára.

Szeptember hó végével az évnegyedes előfizetése ideje lejárt, október 1-től az előfizetés mielőbbi megújítására hívjuk föl a t. olvasóközönséget, hogy a lap küldésében fönnakadás ne történjék.

Előfizetési feltételek:

Postán küldve vagy Pesten házhoz hordva A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt:

Évnegyedre (okt.—decz. 1871.) 2 ft. 50 kr. Félévre (okt.—márcz. 1871—2.) 5 » »

Csupán Vasárnapi Ujság:

Évnegyedre (okt.—decz. 1871.) 1 ft. 50 kr. Félévre (okt.—márcz. 1871—2.) 3 » »

Csupán Politikai Ujdonságok:

Évnegyedre (okt.—decz. 1871.) 1 ft. 25 kr. Félévre (okt.—márcz. 1871—2.) 2 » 50 »

Az előfizetési pénzek beküldése legelőszérűbben postai utalvánnyal eszközölhető, a melyre csak egy 5 kros bélyeg teendő.

A Vasárnapi Ujság és P. Ujdonságok kiadó-hivatala (Pest, egyetem-utca 4. sz. a.)

Melléklet: Előfizetési felhívás „A szünőrákra“ ezimű ifjúsági képes hetilapra.

TARTALOM.

Desjardins Ernő (arezkép). — Hafz dalaiból. — Channing a szegényekről (vége). — A mont-cenisi alagut (négy képpel). — A mont-cenis alagut belseje. — Németség, korcsosodás, I. — A hal mint tápszere. — Magyar Amerika, III. (vége). — Egyveleg. — Tarház: Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyetek. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Nyilt-tér. — Heti-naptár.

Felölös szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

KERTÉSZÉS EISERT vadász- és véd-fegyverek. Henry-Rifle. Jó minőségű vadász-szerek. Papír töltény-hüvelyek Lefauchaux fegyverekhez. Kétszövű hátultöltés Lefauchaux vadász-fegyverek. Kétszövű percussió vadász-fegyverek. Egycsövű percussió fegyverek. Percussió zseb-pisztolyok. Flobert-féle szoba-fegyverek.

Mellbetegeket értesítem arról, miszerint mellbetegségek, különösen mellfájás, rekedtség, köhögés, nehéz lélegzés, egy igen szakkértő és gyakorlott házonszenyi orvos által sikeresen gyógyíttatnak. Rendelvényi órák: délután 2-től 4-ig. Bálvány-utca 6. szám, 2. emelet (ezelőtt vaczi-ut 24-ik szám.) ERNST L., homiopath-orvos és szülész. 1045 (26-50)

Cs. és kir. szabadalmazott, a maga nemében egyetlen hatásos patkány- és egéirtőszert. Egy bádog doboz ára 1 ft., 6 doboz 5 ft. o. é. Cs. és kir. szab. gyökere-senható poloska-irtószert, butorok számára. Egy üveg ára 40 kr. 6 üveg 2 ft. o. é. Földülmulhatlan hatásos poloska-irtószert, falazat számára. Festésnél, meszelésnél vagy falak mészolásánál a festékbe, meszbe vagy vakolatba keverésre alkalmas. Egy pintes üveg ára 1 ft., 6 pintes üveg 5 ft. o. é. 1 pintes üveg elég-séges egy középnyagyságú szobára. Specialitás, kitűnően biztos és gyökere-sen ható sváb-bogar (Heimchen) irtó-por. 1 csomag ára 30 kr., 6 csomag ára 1 ft. 50 kr. Valódi persarovar-por, a bolhák, molyok, legyek, hangyák stb. kiirtására. Egy nagy üveg ára 40 kr., 6 nagy üveg 2 ft. o. é. — Egy kis üveg ára 20 kr., 6 kis üveg 1 ft. o. é. A legcélszerűbb megrendelések is, a illeték beküldése után ívét mellé, pontosan teljesítenek. Minden cikkhez a szükséges használati utasítás mellékelve van. Nagyban árszabályok a t. cz. gyógyszerész és kereskedő urak kívánatára díj- és bémentesen megküldetnek. Aldirt gyár, kölcsönös meg-egyezés folytán, egyszerűsített városi házak, falusi birtokok, gyárak, áruárak-ak, kórházak és egyes helyiségeknek személyzete által a nevezett fergékelti megisztítására keszesség mellett vállalkozik. 1153 (2-24) Azon hathatós eredmények közül, melyek ferg-irtó szereim alkalmazása által elérettek, csupán a megkezdő-ket vagyok bátor kiemelni: a magyar kir. miniszter-elnökség és magy. kir. belügy-miniszterium palotái; továbbá Festetich Agoston és Festetich Dénes grófok palotái stb. stb. Számos megrendelést vár: REISS B., magyar. kir. szab. vegy-szerek gyára a fergék gyökere kiirtására Pesten, három korona-utca 9. sz.

Csak alapos gyógyítás biztosít utóbajok ellen. Titkos betegségeket s tehetetlenséget, elgyengült férfit, gyakori magömléseket, sőt a végképeni lehetetlenséget katonai és polgári körökben sikerrel használt egyszerű módszerrel bántalatos gyorsan és alaposan (az újonnan keletkezettek 48 óra alatt) gyógyítja Weiss J. gyák. orvos és szülész, az itteni cs. kir. garnizon főkorházban kiszolgált osztály-orvos, a m. kir. természet-tudományi társulat rendes tagja minden alkalmatossággal egy a titoktartás, mint a gyógy-cselekkhez jól beosztott rendelő-intézetben Pest, Sebsteny-tér 4-dik szám 1-ső emelet, (a „3 huszárhoz“ ezimzett kávéház felett), naponkint reggel 7 órá-tól 10-ig és délután 1—4 óráig. Férflak és hölgyek részére külön bemenet és külön várószoba. Díjjal ellátott levelekre leggyorsab-ban válasz, és kívánatra gyógyszerrel is gondoskodik. 1096 (4-12)

Figyelmeztetés a szülőknek! Ezzel a t. cz. szülőknek figyel-mében ajánlom az általam évek óta készített és sikerrel használt „Giliszta-csokoládét“, mely nemcsak biztos hatása által minden ily nemű találmányt fö-lülmúl, de egyszerűsége miatt a gyer-mekeknek kellemes ízénél fogva igen könnyen beadható; lehet szá-razon, tejben vagy vízben felolvasztva más étel közé keverve beadni, a nélkül, hogy általa legkevésbé is vesztené hatásából. 1 db. 15 kr., 6 db. 72 kr., 12 db. 1 ft. 20 kr., postán küldve 10 krral több. 1144 (5-26) Sipócz István, gyógyszerész Pécsen.

Hetedik kiadás (magyar nyelven negyedik). A nemi élet titkai s veszélyei. Értekezések a nemz. és nemi be-tegésekről, az utóbbiak öv- és gyógy-módjairól. 1151 (7-12) Függelékkel a bujakéri ragályászórol és Dr. Rodet, lyoni orvos ragályelleni legbiztos öv-szeréről, a férfi és női ivarszerek bonczatát ábraival. Ára: 1 ujforint. Postán megküldve 10 krral több; utánvételül 40 krral több. Megrendelhető szerzőtől következő cím alatt: Dr. Elber V. P. Pesten, József-utca 66-ik számú sajtó házában.

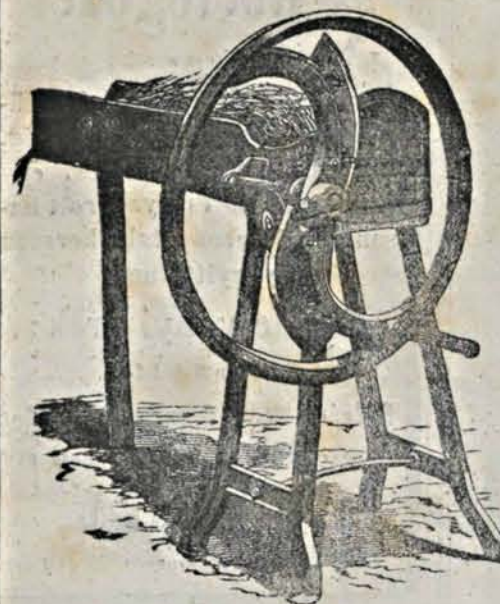
Gyöngeségi állapotok gyógyítása. A perui coca-növénynek rendkívüli gyogyereje, melyet legelőször is Humbold Sándor az ő Kosmos-ában ajánlott, tudomány tekintélyek által már rég elismertett. Az elgyengült nemző-idegrendszerrel, a 3-dik számú coca-lapda-csok, a legfényes eredményeket idézik elő. — (Egy doboz ára a porosz gyógyszer-részi illeték szabályzata szerint 1 taller, hat doboz 5 taller.) A hírneves dr. Sampson tanár által a coca-lapdacsoq használatáról irt fuzetke, egyáltalában minden megrendeléshez hozzáfűzöttatik, s a „szerecsenhez“ (sum Mohren) ezimzett gyógyszerár által Mainzban, külön ingyért is megküldetik. 1125 (6-7) Főraktár Magyarországra néve Pesten: TÖRÖK J. gyógyszer. király-utca 7-dik sz. alatt — Bécsben: HAUBNER E., Engelpotheke am Hof.

Teljesen megjelent! Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz.) és minden könyvkereskedésben kapható: Magyar szabadságharcz története 1848-1849. Irta Vargyas Endre. 108 képpel. (Nagy 8-rét, 468 lap.) Fűzve 4 frt.

HETI-NAPTÁR. Table with columns for days of the week, months, and specific dates with corresponding events or names.

Szecskaavágó-gépek leírása.

I. Samuelson-fele kisebb fajta szecskaavágó.
mely az 1858-ki és későbbi kiállításokon arany-éremmel és díesérv oklevéllel jutalmaztatott.

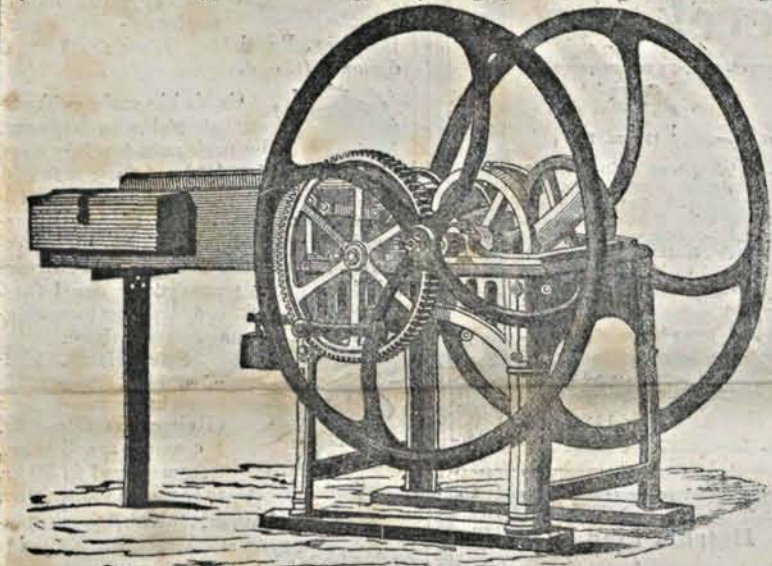
Ezen szecskaavágó az 1858-ki kiállításán 40 közt azért kapott arany-éremet, mert kis gazdának való legkisebb szecskaavágó, s egyszerű szerkezete, jó könnyű kezelése és szapora munkássága által tünnette ki magát. A gép egy négy lábán álló szilárdon összerakott vasállványból áll, melynek elő részén a fő- és hajtó-tengelyen a szűkek (lőítő) látszik. Ezen kereken két külkör alakú (convex) kék van, mely a lőítőkerek egymás ellen álló karjaira két-két csavarral van megerősítve. A másik két-két csavar, mely ugyanezen lőítőkerek karjaiba van illesztve, arra való, hogy a kések élet, szigorúan lehessen a gép előréshöz állítani, hogy a szalmát vagy vágandó takarmányt egyenesen elmesse. A fő-tengely folytatásán van egy csiga, mely alul a gép állványban és tengely alá és fölébe illesztett két fogas henger tengelyén levő oldal fogas kereket hozza mozgásba. A vágandó takarmányt pedig a fenn említett két henger hozza a kés alá.

Használat alatt ügyelni kell, hogy minden csavar-erősen meg legyen szorítva; a tengelyek, csigakerekek és perselyek tiszta faolajjal megolajozza, a por és piszoktól tisztán tartva legyenek, különben a gép időnként romlásnak indul. Ezen szecskaavágó-gép mindenféle takarmány-vágásra egyiránt alkalmas, legyen az széna, szalma vagy kukoricaszár. Pontos és jó kezelés mellett 1 óra alatt könnyen 30 ekeka fél hüvelyknyi hosszú szecskaát vág. — Gyári ára 50 ft. osztrák értékben.

Készül a gyárban ugyan a géphez hasonló nagyobb és szerkezeténél csak azzal különböző szecskaavágó, hogy a felsőbb henger a beletett vágandó takarmány után fölébb vagy lejjebb emelkedik és a vágandó takarmányt mindig egyformán megnyomva tartja. Ezen gépen jó kezelés mellett könnyen 40-45 ekeka szecskaát lehet óránként vágni, egy embert a gép hajtására, egyet az etetésére használva. Ára 60 ft. osztr. ért.

II. Amerikai szecskaavágók.

Ezen szecskaavágók egy szilárdon összerakított fa-állványból állanak, melyeknek elő részén két öntött vas fogatlan henger-kereke vannak a kések, számszerint 1-3 és 2-re illesztve. Ezen henger-kerekek tengelyükön két oldalán vannak hajtók és hajtókerek alkalmasra. Ezen hajtókerek mellett van egy kis fogas korong, mely egy a szalmahúzó alsó henger tengelyére illesztett nagy kerékbe vág, mely tengely másik végén szinten egy fogas kerék van, mely által a felső fogas henger hozatik mozgásba. Ezen gépek egyszerű szerkezetük és tartósságuknál fogva igen kedveltek és talán magából a gyárból már pár ezer van Magyarországon elterjedve. — Ezen szecskaavágóval a 4 és 3 késin lehet az első negyed, fél és 1 hüvelyknyi hosszú szecskaát vágni, a mint a négy késin 4, 2, vagy egy késsel vág az ember. A 3 késin pedig 3, 2 és egy késsel vág. A két késű szecskaavágó vág kútféle szecskaát, fél és egy hüvelyknyi hosszú, a mint 2 vagy egy késsel vágunk. Meg kell említenünk, hogy ezen szecskaavágóknál ezelőtt vízszint volt az alsó henger álltva, most azonban ezt elhagyva vízszintesen szerkesztett fogas vashengerek alkalmaztatnak a takarmánynak a kés alá való tolasára, melyek azt sokkal biztosabban és egyenlőbben eszközlik. A munka előtt különösen vigyazni kell arra, hogy a csavarok megerősítve, a tengelyek és perselyek tiszta faolajjal megolajozza s a gép por és piszoktól ment legyen, különben hamar romlásnak indul. Ára ezen gépeknek: 4 késű, lőerőre alkalmaszható 220 ft. o. é. vág óránként 250-300 ekeka szecskaát. — 4 késű ember és lőerőre, vág: lőerővel hajtva 120-160 ekeka, embererővel hajtva 60-80 ekeka; ára 130 ft. o. é. — Emberezőre 3 késű, vág óránként 50-60 ekeka; ára 105 ft. o. é. — Emberezőre 2 késű vág óránként 40-50 ekeka; ára 85 ft. o. é. — Különböző gépek vágunk egyaránt szecskaát, legyen az széna, szalma vagy kukoricaszár. — Ezen szerkesztett 2 késű szecskaavágó az 1858-ki övi gazdasági kiállításán ezüst-éremmel jutalmaztatott szilárd szerkezete és könnyű kezelése miatt.

Ezen amerikai szecskaavágó-gépek legújabbán vasállványra is készíti a gyár különféle nagyságban, de mindegyike 4 kése. — Ezen gépek erős alkotásuknál fogva lőerőre is alkalmazhatók; ára 130-160 ft. osztrák értékben.

III. Richmond- és Chandler-fele szecskaavágók.

Ezen gépek szilárd és csinos alakú vasállványuk, a metazókések szintén külkör- (convex) alakuk és a hajtó-kerek egy-más átellenébe álló karjaira vannak csavarok által megerősítve.

Az ezen karokon lévő többi négyzetfőjű csavarok arra való, hogy a két a gép elejére szigorúan oda lehessen igazítani, hogy a vágandó takarmányt tökéletesen elvágja. Ezen gépek közül a kisebb fajtának hajtókerek tengelyén van egy csiga alkalmasra, mely az e tengely alatt és fölött levő szalmahúzó-tengelyek végére illesztett fogas kereket, illetőleg hengereket hozza mozgásba. A gépek felső hengere mozgó — föl és le — mely szerkezeténél fogva a vágandó takarmányt, legyen az több vagy kevesebb, mindig egyenlően összerakítja a kések alá hozza. Ezen gépen könnyű kezeléssel lehet óránként 50-60 ekeka szecskaát vagy akár milyen takarmányt — legyen az széna, szalma vagy kukoricaszár — vágni; ára 50 és 70 ft. osztrák ért.

A második ennél nagyobb szecskaavágó-gép, hosszas négyzetfőjű-alakú állvány közepén nyugszik, két tengelytartó perselyben, a fő- vagy hajtótengely, melyen a suly vagy lőítőkerek van szintegy a külkör alakú késekkel és csavarokkal, mint az előbbiek, el van látva. Ezen tengely végén egy kisebb fogas kupkerék van alkalmazva, mely által egy ezen tengelyre függőlegesen, de vele egyaránt fekvő tengelyt hoz mozgásba. Ezen tengely végén van ismét egy kis fogas korong, mely által egy közvetítő nagyobb és kisebb fogas kerék mozgattatik. Ezen kisebb kerék bele vág egy a szecskaavágó-gép alsó henger-tengelyére illesztett nagyobb fogas kerékbe és azt hozza mozgásba. Ezen tengely közepé felé ismét van egy kerék és forgat egy fölötté levő a felső szalmahúzó-henger-tengelyre összekötött könyök-tengelyt, és így a felső szalmahúzó-hengert, mely e könyök-tengelynek fogva a vágandó takarmány mennyisége után fölébb vagy lejjebb mozgó és a takarmányt mindig szorosan összerakítja a kések alá hozza.

Ezen szecskaavágó a hozzáillett négy pár váltókerekkel fogva négyféle külön hosszúságú szecskaát vág. A kerekek következőképp alkalmaztatnak, u. m.: 1. Ha az alsó szalmahúzó-tengelyre a 40 fogu kerék van alkalmazva és az ezt hajtó közvetítő kis kerék 12 fogu, negyed hüvelyknyi hosszú szecskaát vág. — 2. Ha az alsó szalmahúzó-tengelyre a 36 fogu kerék van alkalmazva és ezt hajtó közvetítő kis kerék 14 fogu, fél hüvelyknyi szecskaát vág. — 3. Ha a nagyobb kerék 33 fogu és a kisebb 20 fogu, három negyed hüvelyknyi. — 4. Ha az alsó szalmahúzó-tengelyre a 30 fogu kerék van alkalmazva és az ezt hajtó közvetítő kis kerék 23 fogu, 1 hüvelyknyi hosszú szecskaát vág. Ára a legkisebb felének kéz-erőre 50 ft., a nagyobb kéz-erőre 70 ft., a legnagyobb kéz-erőre 135 ft., a lő-erőre alkalmasnak 180 ft., a legnagyobbnak 16- és gőz-erőre 250 ft.

E gépeknél is vigyazni kell, hogy a tengelyek és perselyek tiszta faolajjal olajozza, a csavarok meghúzza és a gép általában por, piszoktól óva legyen, mert különben hamar romlásnak indul.

Vidats István gépgyára.

1160 (1-6)

Löwinger A. és Társa

papir-kereskedése
Posten,
hatvani-utca 6. sz.,
a „fanulóhoz”

ajánlja a következő alkalmi cikkeket:

Levélpapírok.
100 db. nével dombornyomat 50 kr.
100 levél és 100 boríték dombornyomattal 1 ft., 1 ft. 20 kr.
100 db. monogrammal színyomattal 1 ft. 40 kr., 1 ft. 80 kr., 2 ft. 50 kr.
100 levél és 100 boríték, mindkettő monogrammal 2 ft. 80 kr., 3 ft. 50 kr.
100 levél czéggel, fekete nyomtat 80 kr., 1 ft. 20 kr.
100 levél és borítékhoz díszes doboz adatik.
1 rizma, 960 levél negyedórát, czéggel fekete nyomtat 7, 8, 12 ft.
1000 boríték csúpi papírból, negyedórát a czéggel fekete nyomtatban 5, 6 ft.

Látogató-nyelkek
à la Minute.

Színes nyomtatban 100 db. finom fehér bristolpapír 50 kr.
100 db. finom színes karton 80 kr.
100 db. finom francia félfényű papíron 1 ft.
100 db. könyvmatu finom kettősfényű vagy bristol papíron 90 kr.
Minden további sor 10 krral több.

Levélpecsét-bélyegek.
1000 db. aranynyomatu 2 ft. 50 kr.
1000 » veres 2 ft. 75 kr.
1000 » domborbetűkkel két színben 3 ft. 75 kr. 1155 (3-0)
Minden további ezer 50 krral olcsóbb.
Nagy választék mindenféle üzleti, jegyzéki és másoló könyvekben. — Nyomdai munkák megrendelés szerint a lehető legolcsóbb áron. — Levélbeli megrendések utánvétel mellett teljesítenek. — A fenn elősorolt mennyiségek kivételével kevesebb nem rendelhető meg.

Uri-utca 1-ső sz.

Legújabb női-ruha-kelmék
hámlatos olcsón!
Hamburger Adolf
üzletében
PEST, uri-utca 1. sz. párisi ház.
Minták kívánatra küldetnek mindenfelé ingyen és bermentve.
párisi ház.

Titkos

betegségeket

még makacs és idült bajokat is úgy kórodásban, mint magán gyakorlat folytán több ezer betegnek legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatásában vagy életmódjában gátlatnak, gyökeresen, biztosan és gyorsan gyógyít

Med. dr. Helfer Vilmos

Pest, király-utca 27. szám Medetz-házban, 1-ső emelet, délelőtt 7-9-ig, délután 1-4 óráig.

Díjazott levelekre azonnal válaszoltatik, s kívánatra a gyógy-szerek is megküldetnek.

1164 (10-12)

Pest, október 15-én 1871.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Újság és Politikal Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.
Csupán Vasárnapi Újság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikal Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Csokonai.

A most lefolyt héten, szerdán, október 11-kén leplezték le Debreczenben Csokonai Vitéz Mihály szobrát, melyet lángeszű szülöttjének Debreczenben állított, s melyet Izsó Miklós jeles szobrászunk valódi művészi ihlettel készített el.

Az ünnepélyről alább vesznék olvasóink rövid tudósítást, kimerítőbbet csak jövő számunkban adhatván. Itt e helyen magára a szoborműre akarjuk figyelmeket fordítani, megemlékezvén a költőről is, a kit ábrázol.

Csokonai Debreczenben született (1773-ban); az ottani kollegiumban tanult; ott élte le rövid élete legnagyobb részét; ott halt meg (1805-ben); ott van eltemetve a hatvan-utca végén levő köztemetőben, sirját egy durva vaslobor jelölvén. Élve halva ő Debreczené volt, e tős-gyökeres magyar városé, mely kitünő fiát akarván megtisztelni e szoborral, leginkább önmagát tisztelte meg, midőn az irodalomnak, a költészetnek ily tisztelet-oltárt emelt, s emelte azt egészen maga erején, a nélkül hogy a köz-adakozást országzszerre fölhitva s igénybe vette volna. Mint Csokonai egészen Debreczené volt: szobra is egészen az. Valami puritán zordság s büszkeség van ebben, mely oly jól illik Debreczenhez.

Ha Debreczen mindazáltal országossá tette a szobor leleplezési ünnepét, — versenyre hívta föl országzszerre a költői erőket, s meghíván reá első tudományos és szépirodalmi testületeit az országának és a sajtó kép-

viselőit: ezzel ismét annak adott kifejezést, hogy a mit az egyes tesz, lendít, áldoz: annak csak terhe, fáradalma az övé, sikere

kell hogy közrehasson s az egész országot legyen.

Debreczen mindig büszke volt Csokonaira. Büszke akkor is, mikor a közvélemény, Debreczenen s szomszédságán kívül nem méltányolta eléggé a Tiszántul költőjét. Kazinczy s a kör, mely irodalmunknak és nyelvünknek új, nemes irányt adott, s magának kétségkívül a legtöbb s legnagyobb érdemeket szerezte, a debreczeni iskolával nyelv és izlés dolgában nem járt egy uton. Semmi kétség, hogy Kazinczyknak volttegeszben igazunk, s hála a nemzet génuszának, hogy irodalmunk utánok indult. De mint vitában rendesen történni szokott, az ellenfélben az igazat, a jót sem akarjuk s nem tudjuk elismerni, s érdemtek kevésbbé méltányoljuk, mint kellene, a debreczeni iskolának a népi-esre törekvésében csak póriasságot, a nyelv-érzékre hivatkozásában csak tájszólási elfogultságot, tős-gyökeres magyarosságában csak ész-szolatlan durvaságot akartak látni, s ha bevalották is, hogy Csokonainak lángeszt adott a természet, egész pályáját a fékezetlen lángész egy aberratiojának tartották s mondották. Még oly emelkedett szellemű kritikusk, mint Kölcei is igazságtalan volt iránta, s míg a különben derék Kis János számára csak magasztalásai vannak, Csokonaira alig van egybe gáncsolásnál.

Csokonai szobra, Izsótól.